

DEMAGOGI POTEKNILI ZA SABO MILIJONE LJUDI

KAMPANJA OBLJUB, LAŽI IN HUJSKANJA V POLNEM TEKU

Mobiliziranje progresivcev in unijskega delavstva v prid Rooseveltove agitacije

Boj manjšinskih strank za mesto na glasovnici. Coughlinov kandidat noče debate s Thomasom

V MALOKATERI ameriški volilni kampanji je bilo toliko demagogiranja, kot ga je v letošnjem volilnem boju. Republikanska stranka blufa volilce kot braniteljica amerikanizma, ustave in osebne svobode. Brezposelnim in relativnim delavcem obljublja delo za dostojno plačo ter ljudstvu v splošnem pa prosperiteto, ako pride na krmilo republikanska administracija. Roosevelta proglašajo za socialista in za zaveznika ruskega komunizma. Republikanski tisk trdi, da če Roosevelt še enkrat zmaga, bo konec ameriške ustave, konec ameriških civilnih svobodščin in prčetek diktature boljševiške sorte.

Coughlinov cirkus

V tej demagogiji imajo republikanci najboljšega pomočnika v "fathru" Coughlinu. Na shodu v Chicagu, na katerem je bilo baje 80,000 ljudi (nekateri oboževalci "radio-pridigarja" so jih našteali celo nad 100,000) je med drugim dejal sledeče: "Kdor bo volil za Roosevelta, bo glasoval za komunizem, socializem, za ruske brezbožnike, mehiške vladne rablje in za španske komunistične krvnike..."

Nato je navzoče vprašal: "Vsi, ki mislite glasovati za Roosevelta, recite 'da'." Samo en "da" se je začul od nekod iz množice. Ko pa je naročil, "vsi, ki ne mislite glasovati za sedanjega predsednika, recite 'ne'!" je množica rjavela "ne" in tako je bil "komunizem" srečno poražen.

Vstopnina za nespametnost.

Coughlin, ki agitira za Lemkeja, je udeležencem tega shoda računal 50c vstopnine vsakemu, kar mu je prineslo lepo

Volk sit in koza cela.

Kandidat Lemke obljublja finančne reforme, delo, penzijske in ohranitev ustave, kapitalizma ter vse pogoje za vzorno družinsko življenje ameriške

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Jeklarski magnati so še vedno na počitnicah

Veljaki, ki načeljujejo jeklarskim korporacijam, se vsaj v tem poletju še ne mislijo pogajati z zastopniki svojih delavcev. Zadnjič je skušala priti z njimi v dotiko deputacija zastopnikov jeklarskih delavcev, ki se je oglašila v uradih Carnegie-Illinois korporacije v

da želi predložiti načrt za kolektivna pogajanja med delavci teh tovarn in gospodarji, in o načinu reprezentacije ter organizacije delavcev. Dalje, če družbam načrt ne bo všeč, naj privolijo v svobodni referendum med svojimi delavci, da se izrazijo bodisi zanj ali proti. Poleg tega je deputacija predlagala uvedbo 40 urnega delavnika v tednu in več drugih sprememb, ki bi delavcem znatno izboljšale življenjski standard, kompanijam pa ne bi nič škodovala. Referendum o vsem tem naj bi vodila nepristranska komisija pod pokroviteljstvom predsednika Zed. držav.

Uradniki so komisijo poslušali in ji nato pojasnili, da so merodajni ravnatelji vsi odsot-

Vzroki obravnave in eksekucij v Moskvi

Visoki kampanjski skladi demokratov in republikancev

Meseca junija, julija in avgusta je dobil glavni stan demokratske stranke v svoj kampanjski sklad \$1,081,768, republikanski v istem času pa \$2,050,311. Tu niso vključeni kampanjski fond lokalnih demokratskih in republikanskih organizacij, ki skupno znašajo še več nego omenjeni vsoti.

Liberty liga je nabrala v treh mesecih za svoje kampanjske namene \$384,847. Vse politične stranke morajo vsake 3 mesce sporočiti vladi, koliko naberejo denarja za agitacijo in koliko potrošijo.

V demokratski sklad je prispeval Joseph M. Patterson iz New Yorka dvajset tisoč dolarjev in mnogi drugi posamezniki od čez deset tisoč dolarjev. Mnogi kapitalisti prispevajo obema stranki. Neki newyorški kapitalist je izdal knjigo "Čemu sem za Roosevelta", v kateri dokazuje, da je sedanjí predsednik dober in ne pa sovražnik kapitalistov.

"BRANILCI ŠPANSKE CIVILIZACIJE"

Ko je general Franco sprožil signal za pričetek fašistične kontrarevolucije v Španiji, je bil ves španski Maroko pod njegovo komando. Cete Murrov so bile v pristanišču Ceuta v Moroku že pripravljene in poslale v San Sebastian na Španskem, od kjer so pričele s klanjem. Muri so bojevit, krvoločni in divji. Skupina njih je na tej sliki. To so ljudje, s katerimi skušajo španski fašisti v zavezništvu s katoliško cerkvijo rešiti "civilizacijo" v Španiji.

Agitacijske aktivnosti J. S. Z. in socialistične stranke

Chas. Pogorelec podvzame daljšo agitacijsko turo na vzhod. — Sklicavanje shodov v področju klubov JSZ. — Tri mladinske konference

Na prošli seji eksekutive J. S. Z. se je razpravljalo o predlogih za ojačanje naše agitacije v naselbinah. Sklicane bodo tri mladinske konference,

na katere se povabi vse naše mlade ljudi, ki se strinjajo z našim socialističnim programom. Maja prihodnje leto pa se bo vršila skupna mladinska konferenca v Clevelandu.

Dalje se sklicke več kampanjskih hodov, ki jih prirede bodisi klubi direktno, ali pa s sodelovanjem JSZ. V kampanjski odsek so bili izvoljeni Anton Garden, John Rak in Angela Zaitz.

Pogorelec pojde na agitacijsko potovanje

Sodrug Pogorelec podvzame ko hitro mogoče daljšo agitacijsko turo v Ohio, Pennsylvanijo in druge kraje proti vzhodu. S sodelovanjem sodrugov in somišljenikov v naselbinah, katero obišče, bo uspeh sigurno dober.

Dalje je eksekutiva sklenila nasloviti članstvu JSZ in somišljenikom poseben apel z ozirom na zmedo v delavskih vrstah in v letošnji volilni kampanji. Objavljen bo v prihodnji številki, ki bo prva kampanjska izdaja Proletarca v tem letu. V nji izide tudi zapisnik prošlega zbora JSZ.

Situacija v Ohio

Volilni zakon v Ohio zahteva za ustanovitev nove stranke izredno mnogo podpisov, ki jih socialistična stranka s svojo sedanjo močjo ni mogla dobiti. Socialisti v Ohio bodo vsled tega izdali imena socialističnega predsedniškega in podpredsedniškega kandidata tiskana na posebnih listkih, ki bodo razširjeni med volilce, da jih na dan volitev nalepijo na glasovnice.

V Illinoisu je treba 25,000 podpisov, ki morajo biti iz 61 okrajev (counties). Tajnik McDowell poroča, da je bilo nabranih 27,000 podpisov, torej več kot dovolj. Nekateri reakcionarne organizacije so proti socialističnim in komunističnim peticijam vložile ugovor, češ, da so podpisi na njih večinoma nelegalni ali pa nepravilni.

V Floridi skuša socialistična stranka prisiliti oblast s pomočjo floriidskega vrhovnega sodišča, da vpiše na glasovnico socialistično stranko. Zdj st v Floridi dovoljeni samo demop-

ALI JE VERJETNO, DA SO BIVŠI BOLJŠEVIŠKI VODJE RES KOVALI ZAROTO PROTI SOVJETSKI VLADI?

Ljudje, ki so imeli v Leninovem času najodgovornejša mesta, proglašeni za izdajalce

Piše OTTO BAUER

Otto Bauer je bil do postanka fašistične diktature eden glavnih socialističnih voditeljev v Avstriji. On je svetovno znan teoretik, poznavalec razmer v Evropi in osebno znan z vsemi ruskimi revolucionarji vseh struj, ki so se borili proti carizmu in po strmoglavljenju Kerenskija ustanovili sovjetski režim. Bauer živi zdaj na Češkem, kjer urejuje nemški socialistični dnevnik za tajno cirkulacijo v Avstriji. Sledeči njegov članek je razposlal delavskemu časopisu tiskovni in informacijski biro delavske socialistične internacionale.

V SOVJETSKEM časopisu so se že precej časa množila svarila: nasprotniki stranke so se utihotapili v komunistično stranko sovjetske Unije. "Gnili liberalizem" vodilnih organov stranke je toleriral njihove aktivnosti. Nastala je potreba po čimstrožji pažnji na nasprotnike v vrstah strankinega članstva.

Iz teh in sličnih svaril, ki so se pojavljala v sovjetskih listih, je razvidno, da se je opozicija v komunistični stranki zopet pojavila, četudi je izgledalo, da je po ogromnem uspehu socialistične ekonomske rekonstrukcije sovjetske Unije, in po dvigu življenjskega standarda skozi prošli dve leti ni več.

Sovjetska vlada si prizadeva za največjimi energijami, da skokoma dvigne produktivnost delavcev v sovjetski industriji. Subvencije, ki so jih dobivali razni obrati iz državnih blagajen, so bile ukinjene in a tem so bila vodstva teh industrij prisiljena znižati obratne stroške in zvišati produkcijo, da so izkazovala prebitke. Stakhanovo gibanje za pospeševanje produktivne delovne sile posameznega delavca je dalo produkciji mogočen zamah. Merila za določanje, koliko delavec lahko producira v določenem času, so bila revidirana in ravno tako cene za delo od kosa ter bonus za najpridnejše delavce. Večina delavcev v sovjetski industriji je bila

(Nadaljevanje na 3. strani.)

BLAZNI TEKMI V OBOROŽEVANJU NI NE KONCA NE KRAJA

Hitler je podaljšal obvezno vojaško službo z enega na dve leti in s tem povečal nemško stalno armado nad milijon mož.

Francoska vlada je sklenila porabiti nadaljnjih 930 milijonov dolarjev za oboroževanje. Izjavila je, da je v očišled pojačanja nemške armade potrebno, da si Francija ojača svojo oboroženo silo. Zgrajenih bo dva tisoč vojaških letal, na meji gradi drugo vrsto utrd, oddana so velika naročila za oklopne tanke, topove, strojniče itd.

Italija bo pozvala pod orož-

je 40,000 domačinov v Etiopiji, katerim doda 20,000 vojakov iz Italije.

Poljska je najela v Franciji za oboroževalne namene visoko posojilo.

Vsa angleška industrija je zaposlena z gradnjo vojnih letal, tankov, vojnih ladij in orožja.

Ko bo tega pripravljana "na obrambo" zadosti, bo počilo, kar se lahko vsak hip dogodi. Tako tira blazni militarizem svet v katastrofo, ki bo vse hujša kakor pa je bila prošla svetovna vojna.

Razširite prihodnjo številko Proletarca

Prihodnji teden izide prva posebna kampanjska številka Proletarca na najmanj 14 stranh. V nji bo priložen tudi

pregled in zapisnik XI. rednega zbora JSZ ter Prosvetne matice

Razposlana bo v tisočih izvodih v vse naselbine, kjer imamo naročnike, klube JSZ, društva Prosvetne matice in somišljenike.

Za večja naročila pišite takoj upravi Proletarca in navedite številko. Cena, ki jo morate plačati nam, je v tem slučaju samo 2c za izvod, ostalo razliko pa krije JSZ.

Če ne morete več, naročite vsaj po par izvodov. V tem slučaju je cena 5c za posamezen iztis. Širite Proletarca na shodih, sejah, zabavah v domovih, na piknikih in kjerkoli! To je agitacija za naš tisk. Drugačne ni.

JOHN L. LEWIS

Pittsburghu. Sporočila je, da govori v imenu delavcev imenovane korporacije, ki so upošleni v jeklarski in železovlarski industriji v okrajih Pittsburgh, Youngstown in Chicago, kar vključuje tudi Gary, Ind. Deputacija je pojasnila,

"Delavska fronta" v nacijski Nemčiji je farsa

Nacijski propagandisti se dostikrat hvalijo, da je "delavska fronta" v Nemčiji največja unija na svetu. Priznava ji 96 odstotkov vseh delavcev v tretjem rajhu. Včlanjenje v njo ni prisilno, ampak delavci so kljub temu primorani, da ji pripadajo. Kdor ni njen član, težko dobi delo. Sto in sto ti-

soče delavcev ne bi bilo v nji, ako bi si mogli pomagati. "Delavska fronta" ne sme v nobenem obratu vprašati za zvišanje mezd, ako vlada ne dovolj. Stavke so prepovedane. V sedanjem pomankanju kruha, mesa in druge potrebne hrane bi nemški delavci zelo potrebovali prihodek k plači zaradi draginje, pa ne smejo niti kritizirati. Imajo "največjo unijo na svetu," toda si z njo ne morejo pomagati, pač pa ji plačevati asessment, ki znaša letno sto štiri in štirideset milijonov dolarjev.

Kaj počne "delavska fronta" s tem denarjem? Mnogo milijonov vsako leto potroši za nacijsko propagando, ostalo vsoto pa porabi za zgraditev in vzdrževanje letovišč, posejda tudi dva parnika, kopališča in počitniške kočice v hribih. S tem sredstvi skuša med delavci napraviti vtis, da jim je "delavska fronta" koristna, ker skrbi za zabavo in za utrjevanje zdravja svojih članov.

Na zadnjo nacijsko konvencijo v Nurembergu je morala "delavska fronta" poslati par

sto tisoč članov, da so prirejali ovacije der fuhrerju in se navduševali za čast in veličino nacijske Nemčije.

To je za delavsko organizacijo žalostna vloga—toda "delavska fronta" v tretjem rajhu ni delavska organizacija v pravem pomenu te besede, ampak sredstvo fašistične diktature za potlačevanje delavske odporne sile.

Slično "unijsko gibanje" ima Mussolini in skušala si ga je ustvariti tudi fašistična Avstrija, toda nji se to ni posrečilo.

V TEJ ŠTEVILKI NOV ROMAN

"DVOJNIK"

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.50; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

"Pabirkovalke" in komunistični birokrati

Kartonist Parrish, ki riše za čikaško Tribuno, je po sloviti sliki "Pabirkovalke" narisal kartun, ki predstavlja ljudstvo Rusije, Francije in Španije v pomanjkanju, dočim se komunistični birokrati peljejo v vozu, polnem bogatega klasja.

Namen kartuna je napraviti med čitatelji vtis, da živi ljudstvo teh držav od drobtin po krivdi komunističnih birokratov, ki se kopljejo v obilici.

Rusko ljudstvo ni imelo še nikdar visokega življenjskega standarda. Pod carizmom je imela večina mase pasje življenje.

Francija ima kapitalistični sistem in ako njeno ljudstvo nima visokega življenjskega standarda, se odgovornost za to ne more zvaliti na ramena komunističnih birokratov, ki v Franciji še niso na vladnih mestih. Bedno stanje španskih delavcev in kmetov tudi ne gre na rovaš "komunističnih birokratov", pač pa monarhiji, grandijev, cerkvenih knezov, samostanov in drugih izkoriščevalcev, ki so stoletja tlačali bedno rajo k tlom in jo neusmiljeno ožemali.

Kapitalistični časopis ne pozna v propagandi proti delavskemu gibanju nikake dostojnosti in resnicoljubnosti. To je očitno vsak dan v tendenčnih kartunih, člankih in "novicah".

Ali bo razkol v A. F. of L. izvajan do skrajnosti?

Suspendirati iz Ameriške delavske federacije nad milijon članov, dasi ima vsa skupaj komaj štiri milijone članov, je tragična poteza, ki lahko povzroči unijskemu gibanju v tej deželi ogromno škodo. Unija bi pomagala družbam razbijati stavko nasprotne unije, konkurirale bi druga drugi v pridobivanju članov, in vsaka bi se skušala uveljaviti posebno tam, kjer je že druga močna.

Ako A. F. of L. izvrši tiho pretnjo, da bo ustanovila konkurenčno unijo Lewisov United Mine Workers, se bi boji, kakršne opazujemo že toliko časa v Illinoisu, in kakršni so se dogajali na antracitu in v West Virginiji, ponovili povsod, kjer bi nastali tekmujoči unijski lokal.

Isto se dogodi, če bo odbor za industrialno organizacijo ustanovil konkurenčno unijo stavbinskih delavcev itd.

Ako bosta šle obe skupini čezdalej bolj druga od druge, bo nastal boj v okrajnih in državnih unijskih zvezah in vse gibanje bo demoralizirano za dolgo dobo.

Eksekutiva A. F. of L. bi take možnosti čisto lahko preprečila, če bi priznala, da se delavcev po strokah v velikih industrijah ne izplača organizirati, pač pa vse delavce ene industrije v eno skupno organizacijo. Če bi to storila in dala kampanji za organiziranje avtnih, jeklarskih in drugih delavcev v masnih obratih potrebno sodelovanje, pa bi tudi na oni strani ne bili trmoglavi.

Ampak od sedanje eksekutive A. F. of L. je kaj takega nemogoče pričakovati. Nji ni za drugega kakor za ohranitev unijske poklicne delavce — za druge ji ni mar. Zato je v Zed. državah izmed vseh industrialnih dežel na svetu odstotek organiziranih delavcev najnižji.

Kampanja, ki jo vodi odbor za industrialno organizacijo, je važna in resna. Zasluži, da bi jo moralno in gmotno podprla vsaka unija, pa magari če je še tako starokopitnih nazorov. Sovražnik, s katerim se bo spoprijela unija jeklarskih delavcev, je mogočen, in boj z njim bo težak. Ako bodo unije A. F. of L. v njemu indiferentne, to je, da jim bo vseeno, če se jeklarski trust uadi ali ne, bodo škodovali ne samo boju jeklarskih delavcev, ampak koncem konca tudi same sebi. Kajti poraz stavkajočih delavcev v eni industriji je poraz vsega delavstva.

Nadejamo se, da ljudje, ki odločujejo v vodstvu Ameriške delavske federacije, ne bodo storili nadaljnjih korakov, ki bi razdor spremenili v medsebojni boj, ampak da bodo na eni kot na drugi strani pokazali potrebno voljo za sporazum.

Pakti, sami pakti, pa nič zanesljivih

Evropski državniki izmenjujejo obiske v glavnih mestih in kujejo pakte. Sklepajo nove zveze in črtajo prejšnje. A v zvezi tem dogovorom se samega sebe vprašujejo, koliko teh paktov in zvez bo vzdržalo, kadar napete strune počijo in bo treba v akcijo. Kakor izgleda danes, smatrajo tudi diplomati sami vse svoje pogodbe za krpo papirja, ki se ga lahko raztrga, če tako bolje kaže, ob prvi priliki.

Ali je Coughlin dobil ukor, ali ga ni?

Iz Vatikana še vedno pride tu in tam vest, da je bil de-troitski škof pred tedni pozvan v Rim, da sprejme grajo radi Coughlinovih političnih aktivnosti. Škof trdi, da to ni res, Coughlin mu pritrjuje, v Rimu pa vedo povedati, da hoče Coughlin prejkone tudi papežu ponagajati, ne samo Rooseveltu.

Pred zakonom smo vsi enaki

V stavkarje v Sterlingu, Ill., so policaji zalucili dne 28. julija nad 150 plinskih bomb. Med delodajalce še nikoli nobene.

Po krivdi fašizma žrtvovanih v Španiji nad 100.000 življenj

Ko so pred dobrimi osmimi tedni fašistični generali španske armade pričeli s kontrarevolucijo, so pogrebniki veliko večino vojaštva s seboj, kar je naravno, kajti vojaki so navajeni slediti poveljnikom. Zamisljati so si, da bo vlada vržena v par dneh. Toda delavstvo v Madridu je vzelo svoji nepravilnosti uporno madrijsko vojaško posadko kmalu porazilo in enako so se delavske čete naglo organizirale drugje in poskrbele,

da fašizem v Španiji ni mogel doseči svojega cilja, četudi je že velik del španskega polotoka v posesti rebelov. Na tej sliki je oddelk delavske brambe za barikadami v San Sebastianu. Fašistična armada je to mesto oblegala več tednov, ne da bi mogla zlomiti odporno silo oboroženih delavcev. General Franco, poveljnik kontrarevolucionarnih čet, se je že davno hvalil, kako lahko mu bo vzeti to mesto, češ, delavci nimajo v boju z Muri nobenega izhoda kakor da se udajo.

V CHICAGU NA XI. ZBORU JSZ

Piše Nace Žlemlberger

(Nadaljevanje)

Udovičevim sem sporočil, da sem sklenil oditi, čeprav mi je pri njih zelo všeč. Frank mi je dejal, da če že hočem odpotovati, me bo peljal na postajo Union s vojim avtom, da tudi v tem oziru ne bo zame nikake skrbi. Bilo je v torek zvečer, ravno ko se je odpravljal na pevsko vajo zbora "Sava". Pojasnil mi je, da je časa do odhoda mojega vlaka obilo. Ko bo vaja končana, se še malo pomenimo in gremo na "dipo". "Tudi jaz te bom spremljal," je rekla Mary Udovič.

Mimogrede v Center sem se oglašil v poslopju SNPJ in se pomenoval s hišnikom Antonom Trojarjem. Od njega sem šel še enkrat v "pečlarski" salun, da se poslovim od Medveda in Gerbajsa.

Zamudil sem se malo časa. Grem v Center, od kjer me Angela Zaitz povabi na svoj dom, češ, predno odpotuješ, moraš tudi nas obiskati! Rekla mi je, da ima zame shranjeno izredno dobro kapljico. Šel sem rad, pogledal stan našega uradnika, njegovo knjižnico in pri tem praznil po malem zame pripravljeno pijačo.

Prihajal je čas odhoda. Še nekaj ur, pa se poslovim. Ravno pred zaključkom šihita uradnikov SNPJ sem šel v njihov urad, da jih pozdravim ne da jim bi tratil delovni čas. Enako pristrčno je bilo slovo z nameščenci. Sami fini fantje in dekleta.

Z Antonom Gardnom sva nato odšla večerjet v Charles Glažerjevo restavracijo na 26. cesti. Sodrugi Glažar (Glasser) je bil svoječasno upravnik češkega soc. lista Spravedlnost, direktor njene tiskarne in tajnik češke socialistične federacije. Osebo sem se seznanil z njim že pred mnogimi leti. Ko sva se z Gardnom usedla k mizi, me je takoj spoznal in pristrčno pozdravil.

Po večerji me je Gardn peljal v svojo likvidirano "pečlarijo", katero so posedovali on, Anton Medved in Jos. Gerbaj. Vrh tega je bila shajališče mnogih njihovih prijateljev. Tine Gardn si je moral nato iskati drugo stanovanje.

Upam, da mi Gardn ne bo zameril, ako ga tu nekoliko po domače okream. Pred osemnajstimi leti sta prišla s Frank Bavdkom iz Clevelanda v Glencoe, O. Njihova pot je bila v premogovnik. Predložila sta mi članske knjižice kluba št. 27 JSZ, da ju vpišem kot prestopna člana v klub št. 2 na Glencoe. Bil sem tajnik tega kluba in naročilo z veseljem izvršil. Oba sta bila fina pevca, kar je povečalo veselost v na-

selbini. Vrh tega je bil Bavdek več angličščine, kar je njegov ugled toliko bolj povečalo.

Sodrugi Bavdek se je nato preselil v Kravn, Pa., kjer je lani umrl. Posedoval je gasolinsko postajo in bil upravitelj lokalnega poštnega urada.

Anton Gardn angličščine ob prihodu na Glencoe še ni bil zmožen. Živel je med Slovenci, kjer ni bilo prilike, da se bi učil jezika te dežele. Bil pa je "fejst fant". Glavo mu je pokrivala griva las. Ampak koš las ni glavno, pač pa to, kar je v glavi. Gardn je še zmerom imeniten dečko. Dekleta so se ob njegovem prihodu na Glencoe rada ozirala vanj. Mislim, da jim je tudi danes všeč, pa čeprav nima več toliko las kakor nekoč. Pišem sicer, kakor da je naš Tone že star, kar pa ni resnica. Aktiven v delavskem gibanju je od svojih mladih nog.

V naši naselbini se je iz starega kraja priseljena slovenska mladina važnosti angleškega jezika za delavce v tej deželi dobro zavedala. Ustanovili so si na svojo iniciativo šolo za učenje v angleščini in najeli v ta namen jako dobre učitelje.

Svetovna vojna pa je spreminila marsikaj. Ljudje po kempah so se razpršili. Mnogi mladi ljudje so vstopili v armado. Anton Gardn je šel rajše v šolo. V ta namen si je izbral Dubuque University v državi Iowa, kjer je dobil osnovno višješolsko naobrazbo. V tem zavodu je bilo precej slovenskih fantov, med njimi Louis Beniger, Anton Slabe, Josip Siskovich, bratje Trojar, Andrew Furlan, Karl Pogleđič, Andrew Sprohar in več drugih. Če se prav spominjam, je bilo takrat v tem kolegiju kakih dvajset slovenskih dijakov.

Po izstopu iz šole v Dubuque je šel Gardn v Cleveland in nato v delavski kolegij v Brockwood, N. Y. Tako se je usposobil za različna dela v delavskih organizacijah. Dostikrat sem našim takratnim mladim ljudem predstavljal Antona Gardna za vzgled. Delal je rad, pa bodisi v majni, ali pa v naši pečlariji. Prav zato, ker je bil priden, smo mu odločili takozvano manjvredno delo, pomivanje loncev in kročnikov.

Živela sva skupaj in se po končanem delu čestokrat spuštala v tako ostre debate, da so zraven stoječi mislili, kakor da se vsak čas tudi fizično spopadava. Prerokala sva se največ, kdo ima boljše taktiko, in kdo je večji revolucionar, on ali jaz. Najino prerokanje pa ni

bilo kreg, ampak le diskuzija, s kakršnimi se vedno ukvarjamo. Ljudje, ki so naju poslušali, dostikrat niso zapopadli, zakaj se pravzaprav gre, zato so le čakali, da si skočiva v lase, da se bi mikastila njim v zabavo. S časoma so se privadili.

V onih letih je bil Tone Gardn človek zelo veselega razpoloženja, izboren pevec, kakor je še danes in ogibal se je opojnih pijač, kakor se jih danes. Rajše je trošil denar za dobre knjige, katerih ima pri meni še sedaj lepo število. Morda je baš ta način življenja vzrok, da se je bolj in bolj poglobljal v razne aktivnosti in v skrbi. Meni je ugajalo, ker je rad sprejemal odborniška mesta in naloženo si delo tudi vršil. Kajti naš pokret rabi ljudi — moške in ženske — ki so pripravljeni delati — ne le biti samo člani odborov.

Anton Gardn je v življenju že veliko izkusil, dasi o tem ne rad govori. Nekoč je prišel v Glencoe mimogrede urednik Proletarca Frank Zaitz, s shodov v Pennsylvaniji. Pozno popoldne je vzel vlak v Pittsburghu, ki vozi v Wheeling, W. Va. V Wheelingu je moral biti čez noč, ker je zadnji vlak na Glencoe že davno odšel. Vzel je prvega zjutraj, ki je tedaj odšel okrog pol pete ure. Bil sem ga vesel, ko sem ga zagledal, ampak ni prišel radi mene. "Mesto upravnika je izpraznjeno," je dejal, "pa sem prišel vprašati Gardna, če bi on sprejel to delo." Gardn je večer prejel odšel v Cleveland in se nista srečala. Ponudene službe tudi pozneje ni sprejel. S. Zaitz je delal več let v kovinskih rudnikih. Premogovniki

Portugalska je fašistom v Španiji glavna pomoč

Zemljevid na tej sliki predstavlja, koliko se imeli dne 8. sept. Španije fašisti in koliko republikanska vlada. Brez Moroka je bilo tedaj okrog polovico dežele pod oblastjo fašističnih generalov, katere zalaga z orožjem in municijo Portugalska, ta pa jo dobiva iz Italije. Nemčije in tudi iz nekaterih drugih dežel. Portugalsko vlada je fašisti. Njena vlada se je francoskem predlogu za nevtralnost v španskem konfliktu ves čas trdovratno upirala, kajti če bi zmagali v španski vojni republikanci s socialisti na čelu, bo morala pasti tudi fašistična vlada, na Portugalskem. Španski vladi zve- ste čete so prošle dni vzlic neugodnim okoliščinam izvajale nekaj pomembnih zmag, kar je rebele zelo oslabilo.

KAMPANJA OBLJUB, LAŽI IN HUJSKANJA V POLNEM TEKU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ga ljudstva. Ko ga je Norman Thomas pozval na debato, jo je Lemke odklonil s "sugestijo", da naj Thomas rajše debatira s svojim tovarišem komunistom Browderjem. Tako se je ognil blamaži, ki bi jo doživel, če bi bil sprejel Thomasov predlog.

Tudi Roosevelt obljublja. On hoče vse zadovoljiti, da bi bil volk sit in koza cela, zato njegov program ne pomeni nič drugega kakor krpanje kapitalizma. Vzle temu ga podpirajo skoro vse unije — za boro zagotovilo, da je Roosevelt naklonjen kampanji za organiziranje delavcev v unije. Ako bi ameriško delavstvo ne bilo zadovoljno z drobtinami, ki jih nudi Roosevelt, bi bila letošnja kampanja vsa drugačna. Tako pa bo zmagal kapitalizem, ne glede ali bo prihodnji predsednik Roosevelt ali Landon.

Konferenca progresivcev.

Tudi progresivci, ki so imeli prošli teden konferenco v Chicagu, so indorsirali Roosevelta in sklenili agitirati zanj. Od njih se kaj drugega tudi pričakovalo ni, kajti oni so liberalci in Roosevelt jim je po miselnosti najbližji, četudi je demokratska stranka prav tako in v južnih državah še bolj reakcionarna kakor republikanska. Unijski vodje za Roosevelta.

Unijski voditelji se sicer zavajajo, da podpiranje Roosevelta in demokratske stranke ni delavska politika, zato po ovinkih obljublja, da bomo čez štiri leta morda imeli svojega kandidata namesto demok-

mu niso bili znani. Povabil sem ga v tistega, kjer je delal Gardn. "Vidiš, kako dobro zasluži?" Pokazal sem mu tabelo z znamenji, ki so označevala, koliko je ta ali oni premogar izvršil dela in do kolikšne plače je upravičen.

V mladosti je bil Gardn čevlarski vajenec. V Ameriki je delal v industriji, v gozdih, v majnah in zdaj je pomožni urednik pri Prosveti. Bil je nekaj časa uposlen kot prevoznik tudi v slovenski zadrudni prodajalni v Clevelandu.

Vselej, kadar se spomnim na prerokanje, ki sva jih imela zaradi socialistične taktike in delavskega gibanja vobče, sem ponosen nanj, ker se mi zdi, da so mnogi moji argumenti padli pri njemu na rodovitna tla. Bila sva si sodruga in ob enem tudi tovariša pri delu in v oskrbovanju najinega domovnjaka.

Upam, da mi Gardn ne bo zameril, ker pišem o njemu. Zdaj imam priliko — čemu se je ne bi poslužil in povedal, kar mi je pri srcu?

S tem spisom sem zopet da-leč začel. Vrnimo se torej na-

kratskega ali republikanskega.

Zaradi dezertacije bivših socialističnih unijskih vodij v Rooseveltov tabor bo socialistični stranki prejkone odvzetih precej glasov, posebno še, ker republikanci insistirajo, da je Roosevelt "socialist". Torej bo marsikak bivši pristaš soc. stranke smatrala, da je boljše glasovati za takega "socialista", ki ima priliko biti izvoljen, namesto "vreči glas proč". V resnici mečejo svoje glasove proč tisti delavci, ki glasujejo za pristaše kapitalistične uredbe. Stranka, kateri načeljuje Roosevelt, je kapitalistična in ostane kapitalistična, zato ni čudno, če glasilo Wall Streeta piše, da je večini finančnih magnatov vseeno, ali zmaga Landon ali Roosevelt.

Socialistična kampanja.

Socialistična in komunistična stranka imata v mnogih državah težkoče priti na glasovni bodeži, da reakcionarni zakoni zahtevajo preveč podpisov na petici, ali pa vsled drugih restrikcij, s katerimi skušajo vladajoči demokrati in republikanci onemogočiti, da se bi mogla poleg njihovih uveljaviti še kaka druga stranka. V veliko oviro socialistični volilni kampanji je tudi pomanjkanje gmotnih sredstev, dočim razpolagata demokratska in republikanska stranka s milijoni dolarjev. Kljub temu vodi socialistična stranka marsikje zelo živahno agitacijo in Norman Thomas je stalno na govorniški turi.

zaj v Center. Prihajal je čas odhoda. Mislim, da sem izmed delegatov samo še jaz ostal v Chicagu. Toda v Centru sem dobil sodružno Miheev iz Salema, O., z njeno hčerko, in še par drugih zunanjih gostov. (Konec prihodnjic.)

Premenitev datuma seje kluba JSZ v La Sallu

Udeležba pri nas in drugod

La Salle, Ill. — Od zdaj pa do letne seje se bodo redne seje našega kluba vršile vsak 3. petek v mesecu. Prihodnja bo v petek 18. t. m. Upoštevajte to in pridite vsi. Na tej seji dobite tudi glasovnice z imeni kandidatov v odbore JSZ. Tudi ostali dnevni red bo važen in je potrebno, da ste vsi navžeči.

Kar se našega piknika tiče, obžalujem, da ni bila udeležba večja. Če bi prišli vsi tisti, ki pravijo, da so napredni, bi tega ne bilo treba napisati. Nedejlo pozneje se je vršil piknik za cerkveno stvar in udeležba, pravijo, je bila tolikšna, da še ne pomnijo take.

Naš zlet je vzlic nezadovoljvemu posetu še precej dobro izpadel, za kar imajo zaslužno posebno sodrugi in drugi prijatelji v Oglesbyju. Hvala tudi sodrugu Johnu Strellu in soprogi, ki sta delala ves dan in dala prostor brezplačno. Navzoč je bil na povabilo tudi naš gl. tajnik Chas. Pogorelec. Nezadosten poset ga je užalil. Prihodnjic bomo poskušali stvar ugodno izvesti tudi s te strani.

Frank Karun, tajnik kluba št. 4 JSZ.

"Zibelj življenja"

Z današnjim datumom (16. sept.) je dana na trg nova Adamičeva knjiga, "Zibelj življenja" ("Cradle of Life"). Izšla je v založbi knjigarne Harper Brothers v New Yorku. Povest "Zibelj življenja" se vrši v glavnem na Hrvaškem. Njen vodilni karakter je nezakonski sin umorjenega cesarjeviča Rudolfa in s tem vnuk pokojnega cesarja Franc-Jozefa. Ime mu je Rudo Stanka. Čas, v katerem se godi ta roman, je od 1. 1889 do 1914.

Knjiga obsega blizu 500 strani; cena ji je \$2.50.

A. SERAFIMOVIC:

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI

Prevel iz ruščine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

Vprašal se je:
"Ali se more nočna tema premikati?"
Nekaj mu je odgovorilo:
"Seveda, zakaj pa ne?"

Besede niso govorile, bil je smeh brez zlobnih čeljusti, ki je tako govoril.

Ustnice so bile mehke in brez zob, da se je kar prestrašil. Stegnil je roko... Nina je spustila dečkovo glavo na tla... Glavica se je valila — srce mu je okamenelo! — proti prepadu, tik ob prepadu pa se je ustavila. Nina je bila vsa prepadena. Ah! Pa ne zavoljo tega, marveč zaradi nečesa drugega... V napeti jutnji temi se je na robu prepada pojavilo nešteto glav... Bržkone so vse te glave padle ter se strmoglavile v prepad... Toda... Glave se vedno bolj in bolj dvigujejo, počasi se pokažejo tudi že vratovi, pa roke, pa ramena... Železen, rožljajoč glas, ki je bil podoben glasu, iztisnjenemu, iztrganemu iz stisnjenih čeljusti, je silovito tresel v okorelo tišino ter jo raztrgal:

"Naprej, naprej!"

Neznosno. Živalsko rjovenje je raztisočilo temo. Gruzinec je stegnil roke kvišku. Neznosna bolečina ga je ugriznila v hrbet. Zrušil se je ter zvalil navzdol. V nečloveški bolečini, ki se je zagrizla v njegovo telo, se je naglo potopila slika dečka, ki je skakotal v materinem naročju ter molel svoji ročici kvišku, sliko dečka, ki se je bil nekdan tako sladko smehljajal svojemu očku.

XXVI.

Polkovnik je planil iz svojega šotora ter je zdrvel proti luki. Vsenaokrog so v osvit le-tale in skakale čez kamenje in mrličje vojaške postave. Tam zadaj nekje se je razlegalo nečloveško, doslej še neslišno rjovenje. Konji so se odrgali ter so divjali vsi zaprepaseni, s frfotajočimi uzdami, čez drn in strn. Polkovnik je kakor kakšen osemnajstleten fant tako urno skakal čez stene in grmovje, da ga je njegovo lastno srce komaj dohitelo. Pred njegovimi očmi je lebdelo samo morje, zaliv, parniki, rešitev...

Prav tako urno, kakor so se gibale njegove noge, so mu švigale v možganih misli: Če me le ne bodo... Če me le ne bodo... ubili... Samo, da bi živel... Samo živel... Vse bom delal za te, prav vse... Krave pasel... posodo pomival... zemljo bom kopal... gnoj bom kidal... Samo živeti... živeti... Moj bog, samo živeti...

Težko topotanje, ki je treslo zemljo, je bobnelo tik za njim, je teklo že vzporedno z njim. Od zadaj se je valilo še strašnejše v noč vlivajoče se, divje, nečloveško rjovenje: A... a... a... Pa hripavo, divje preklinjanje.

Kakor da bi se hotela strahota tega rjovenja še stopnjevati, se zasliši zdaj tu, zdaj tam: Krrr... krrr... Polkovnik predobro pozna ta strahotni zvok! To so udarci puškinih kopit, ki padajo po lobanjah... Strahotno žalosten krik, ki kmalu zamre, ta krik je "delo" bajoneta... Polkovnik divja. Ves zašepet izdihava vročo sapo.

Samo živeti, samo živeti... Ne za domovino mi ni ne za mater... ni mi ne za čast ne za ljubezen... Samo živeti... Potem bo zopet vse dobro... Živeti, živeti, živeti...

Skoraj vse moči je že izčrpal, a tedaj je napel vrat, upognil vznak, prav med ramena, glavo, stisnil pesti ter tako neznansko hitro zdrvel, da ga je veter kar šibal. Bežeči vojak so zaostali za njim... Njihovi smrtni kriki so ga gnali dalje, vedno dalje...

"Krrr... krrr..."
Zaliv se že modri... Parniki... Rešitev...

Ko je pridiral do mostiča za vkrcavanje, je za bežen hip obstal.

Na parnikih, na mostu, na obrežju, na pomolu se je godilo nekaj strašnega. Vseposvdo je donel ostudni zvok: Krrr... krrr...

Ves se je stresel. Tudi tu se je razjelo tiho strahotno, vso okolico pretresujoče rjovenje, tudi tu so vzplapolavali ter zamirali smrtni kriki.

Jadno se je obrnil ter z neverjetno lahkoto in urnostjo zdril proti mestu; poslednjič se je za pomolom v njegovih očeh zablistala brezmejna sinjina.

... Živeti, živeti, živeti...

Dirjal je mimo belih hišic. Temna in muhasta okna so mrliško zrla vanj. Drvel je po beli, mirni cesti, ki pelje v Gruzijo, pa ne v tisto veliko Gruzijo, ki si je prisvojila nalogo, da bo širila po vsem svetu kulturo, ne v tisto Gruzijo, ki ga je povišala v polkovnika, marveč v ljubljeno, edinstveno domovino Gruzijo, kjer v igred in gozd tako čudežno lepo dišita, kjer se za gozdnatimi višavami iskrijo snežni vrhunci, kjer prepeva žarina nad zemljo, kjer je Tiflis, kjer žubori gorski potok Kura, kjer je preživel svoja otroška leta...

Živeti... živeti... živeti...

Ob cesti je vedno manj hišic. Po pobočjih so vinogradi. Tisto rjovenje, strahotno rjovenje in posamezni streli so se razlegali daleč za njim, daleč tam spodaj ob morskem obrežju.

Rešen!

Prav v tem trenutku pa so zaplesale vse ceste, kakor da jih je pretresel potres. Izza ovinka je prihrumel val drvečih konj in z njimi vred isto strahotno rjovenje: Rr-a-a... Ozke sablje so se zlovesče iskriale.

Nekdanji kafez Miheladse, nekdanj gruzinski polkovnik se je jadno obrnil ter pokazal konjenici podplate in pete.

Rešen!!

Dirjal je po mestu sem ter tja. Nekolikokrat je poskusil tu ali tam vstopiti, toda vsa hišna vrata so bila dobro zaprta, zaklenjena in zapahnjena. Kakor da so vsi umrli! Takšna brezmejna brezbriznost spričo vsega, kar se je dogajalo na cesti!

Tedaj je spoznal, da utegne biti edina njegova rešitev mlada Grkinja. Grkinja s črnimi, plamenecimi, ljubkimi očmi ga pričakuje... Ona je edini človek na vsem širnem svetu, ki ga polkovnik še ima! Oženil se bo z njo; vse svoje posestvo ji bo daroval, ves svoj denar ji bo dal... Rob njene obleke bo poljubljal...

Zdajci pa je v njegovi glavi nekaj počilo, počilo s strahotno silo...

V resnici ni nič počilo, pač je pa njegovo glavo presekala na dvoje težka sablja.

XXVII.

Zarina vedno močnejše pritiska. Nevidna, mrtva meglja tlači vse mesto. Ceste, trgi, pomoli, dvorišča, vse je posejano in pokrito z mrličji. Kupi mrličev ležijo v najbolj čudnih položajih. Nekateri imajo strahotno zaobrnjene glave, drugi so sploh brez glav. Raztreseni človeški možgani se po pločnikih tresejo kakor žolica. Ob hišah in zidovju tečejo potoki prelite človeške krvi. Kakor v kakšni klavnici.

Na parnikih, v kabinah, na poveljniških mostičkih, na palubah, pred pečmi, med stroji — vseposvdo ležijo mrličji z ožoltelimi, nežnimi obrazi, ki so porasčeni z mladim mahom...

Na obrežju ležijo in visijo posamezni deli teles negibno čez robove.

Tudi v bistri vodi se vidijo mrličji, ki ležijo na sluzavem, ozelenem kamenju. Nad njimi švigajo trope rib, ki jih skoraj zakrivajo.

Iz mesta se slišijo še vedno pogosti streli pušk in regljanje strojnice. V katedrali se je utaborila stotinja Gruzincev, ki junaško umirajo. Toda tudi ti streli kmalu obmolkejo. Mrličji nepremično ležijo, živi se zlivajo v mesto, razlivajo po ulicah, dvoriščih, po obrežju, po globelih, po strmih pobočjih, po hišah... Reke ljudi, konj, voz. Smeh, trušč, klicanje.

Kožuh jezdi med živimi in mrtvimi.

"Zmaga, sodrugi zmaga!"

Kakor da ni nobenega mrtvega, kakor da se niso pravkar prelili potoki krvi! Vseposvdo se vihravo razlega klic:

"Hura!"

Ta klic se razlega in odmeva od temnih, mrkih gor, se razliva čez vso pokrajino in zamre tam nekje daleč za parniki in pomoli v vlažni sinjini.

(Dalje prihodnjič.)

STALIN IN VOROŠILOV O OBRAMBI USSR

Pred par tedni je govoril v radiu Josip Stalin (na levi te slike) in poudaril, da se nahaja svet na pragu velikih dogodkov. Misli je na vojno, ki jo pripravljajo Nemčija proti sovjetski Uniji. Izjavil je, da je rusko ljudstvo pripravljeno odbiti vsakega, ki bi ga napadel. Nedavno je govoril sovjetski armadi njen vrhovni komandant Kliment Voroshilov (na desni). Pravi, da je sovjetska obrambna sila danes toliko pripravljena, da je nepremagljiva. Hitler misli obratno in je prošil teden na "konvenciji" svoje stranke v Nürnbergu pozival vse "civilizirane sloje vseh dežel" na skupno ofenzivo pod vodstvom Nemčije, da se zaduži "boljševizem in židovstvo". O Stalinu so časopisi iz poročil, ki so prišla iz znane kovačnice laži Rige v Latviji pisali, da je Stalin smrtno nevarno bolan. Nekateri listi so naravno ugibali, kdo bo njegov naslednik na diktatorskem mestu. Večinoma so si "izbrali" Voroshilova. Iz Moskve so vesti o Stalinovi bolezni zanikali.

TO IN ONO

Cleveland, O. — Kot vse kaže, v Ohiju ne bomo imeli prilike glasovati za Normana Thomasa. Njegovega imena ne bo na glasovnici. Je premalo podpisov zaradi tiptih, ki pravijo, da so socialisti, ja jih nočejo nabirati. Nasprotniki so zadovoljni, se norčujejo in smejejo. A kaj moremo zato! Če se ljudje raje hudejejo in smejejo, namесто da bi delali za svoj pokret, kaj jim hočeš! Seveda, vzrok so različni, a glavni je brezbriznost in lenoba. Pri demokraciji in republikancih, pa tudi pri Coughlinovcih, se pričakuje vsaj služb, penzij, komišen, itd. Mi tega ne delamo. Svojo postena stranka in ne obljublamo ničesar, pač pa širimo nauk, da je rešitev delavstva v rokah delavstva samega.

Seveda, če bi socialisti plačevali, bi imeli tudi mi mnogo delavcev! Ampak — mi samo kolektamo in nič ne plačamo, pravijo. Tudi oni, ki so nas zapustili, bi prišli nazaj, detroitiska deklaracija sem ali tja! Daj nam naše vsakdanje novice, pa se bomo borili za socialistično stranko. Pa taktika? Kdo se briga za taktiko! — Saj so se butlegarji med prohibicijo tudi ravnali po zakonih in ob enem se posebej po svoji taktiki. Nič ne porajamo! Samo da je plača, magari dolar na dan, in če ti ukažejo, naženi strojnico in "pučaj" za čast in slavo očetnjave v svoje razredne tovariše. Čemu vraga se sploh organizirajo in stavkajo, če ne zato, da nekdo potem lahko strelja vanje, pa čeprav samo za dolar na dan, delavec v delavca, katoličan v katoličana!

Leta in leta graditi, nato nekaj časa podirati, pa gre vse k vrugu. Kje je navdušenje, kakršnega smo poznali nekoč? Kako naj obdržimo vsaj kar imamo, to je vprašanje. In po Ameriki rastejo rogovji. Pa ne takšni, kakor na glavah peklenskih, ali na dolgih jeziki.

Pred kakimi 30. leti so naši katoliški duhovniki počasi molili in kolektali. Zdaj s tako "proceduro" nišo več zadovoljni. Duš, ki jih je treba odrešiti — italijanskih, bavarskih Nemcev, avstrijskih, hrvaških, irskih, slovenskih itd., je mnogo. To je ogromna masa duš, ki so še vse "na tem svetu" in več ali manj zaslužijo ter prispevajo. Izplača se jih "reševati". Ni čudno, ako ima Coughlin posebno med irskimi "dušami" tak vpliv! On grmi, da se hrib trese, rodila pa se bo le mala miška.

Mussolini ni edini, ki sili žene, da naj rode čimveč otrok, seveda za "kanon-futer". Tudi katoliški duhovniki drugih dežel pravijo, "žene, rodite otroke, kolikor jih Bog da!" Sami jih nimajo in ne vedo, kaj so družinske skrbi. Precej žen v Italiji in drugje se izprašujejo, čes, ako se tej odgovornosti oni ogibajo, ki bi otroke lahko preživljali, čemu jih naj imamo mi cela krдела?

Poznam Irca, kateremu je žena rodila "samo" 14 otrok. Star je 52 let. Delal je za kompanijo 25 let. Pa so mu rekli, "dočakal si, vreden si počitka, torej srečno!" Dali so mu nekaj "premijs" in mož je na cesti. Večina njegovih otrok je nepreskrbljenih. Kaj naj počne, da jih preživi?

Srečal sem Italijana. "Kje si bil Antonio?"

"Hm, pri mojih poročenih sinovih in hčerah. To ti je družina! Imam že enajst vnukov, ampak je komaj začetek."

"Se ne bojiš, da se bodo težko preživljali? Saj jih ne bi bilo treba toliko!"

Italijan me pogleda in pravi: "Zato pa so ženske na svetu! Naj rode! Moja je imela 19 — premisli — 19 otrok in 11 izmed njih je živih!"

Mladí kaplani so jako potreben "element". Oni dan je bil v našem narodnem domu na St. Clair Ave. banket v počast delegaciji Jugoslovanske katoliške jednote. Ni se ga udeležil samo naš popotnik Jankovič, pogrebnik Zele, Bolha iz Barbertona oziroma iz Akrona, Vogrich iz La Salla, Mary Bernik iz Detroita itd., ampak tudi mladi kaplani in monsignore Hribar, ki se je menda nalašč vrnil iz starega kraja baš v času, ko bi lahko napravil pred delegacijo JSKJ čimboljši osebni vtis.

Naravno, Lojze Pirc je bil tudi navzoč. In Jože Grdina pa stoloravnatelj. Če se razume na biznis. Prodaja svete podobice, svetinjice in drugo slično robo, ki pomaže grešnim dušam. Morda ta kramarija zabava tudi našega Ivana Jontezja, da se bo smejal in smejal, ko bo Jože spravljajal novce.

"Father" Jager in Mary Modrijan se jezita nad urednikom Enakopravnosti Jontezom ker piše "zoper farje". Mici pa se hudeje tudi zato, ker je ponatisnil Molkov članek iz Prosve-te, katerega ona noče čitati. Ivan pa je gospe Modrijanovi hotel le predočiti, kako je I. M. podučil Gardha, da naj bo 75 odstotkov v domači kulturi, 25 odstotkov pa v Normanovi politiki. Jontez je Mary potožil, da ni nič hudega in da se

ALI JE VERJETNO, DA SO BIVŠI BOLJŠEVIŠKI VODJE RES KOVALI ZAROTO PROTI SOVJETSKI VLADI?

(Nadaljevanje s 1. strani.)

v stanju znatno dvigniti svoj zaslužek z zvišanjem produkcije in akordnim delom.

Kaka tretjina ruskih delavcev — morda le četrtina — pa se novim oblikam ni mogla privaditi, bodisi vsled slabše tehnike, ali pa vsled počasnosti, ali vsled nezadostnega organiziranja produktivnih sil, in tako je zaostala za drugimi tudi v zaslužku. Ta neenakost v plačah je odprla vrata zavisti in grenkim občutkom. Nastala je mržnja proti delavcem, ki so se gnali pri delu, da čim več producirajo in sploh zoper vse, ki so bili odlikovani vsled svojih zaslug za večanje produkcije. Mržnja in nezadovoljstvo te tretjine, ali četrtine ruskih delavcev se je začela tudi v strankinih celicah. Pripravila je polje za razvitek opozicije.

Na drugi strani je sovjetska vlada in kominterna pod pritiskom vojne nevarnosti docela spremenila svojo politiko in taktiko. Sklepanje zvez, vstop v ligo narodov in sodelovanje v nji s kapitalističnimi deželami, izrek za enotne fronte in ljudske fronte, približevanje evropskemu srednjemu razredu in intelektualcem, opustitev posebnih privilegijev delavskega razreda in žrtvovanje svojstvenega sovjetskega volilnega reda v osnutku nove ustave sovjetske Unije — vsi ti potrebni razvojni pojavi so v tolikšnih protislovjih s tradicijami boljševiške stranke, da so morali povzročiti odpor med tistimi člani, ki so navezani na tradicije, in vzbuditi opozicijo.

Pred petimi leti — v času, ko so naporu za uresničenje prve petletke (programa za zgraditev industrije) zahtevali največjo požrtvovalnost širokih množic, je Stalin zadušil opozicijo v svoji stranki s pomočjo tendenčnih obravnav. Kakor takrat, tako se je odločil tudi sedaj ustresovati in potlačiti obnavljajočo se opozicijo v svojih vrstah s tendenčnimi političnimi obravnavam. Tak je bil očitno namen in pomen senzacionalnega sodnega procesa v Moskvi in njegovih grozljivih sodnih posledic za obsojence.

Z Zinovijem nisem še nikoli simpatiziral. Smatral sem ga vedno za enega izmed onih, ki je največ kriv razbijanja solidarnosti in enotnosti svetovnega delavskega gibanja. Tudi s sedanjo Trockijevo politiko in taktiko prav nič ne simpatiziram. Smatram jo za popolnoma sektaško. Toda mislimo si kar si že bodi o ljudeh, ki jih je Stalin s to obravnavo hotel uničiti — in tiste, ki jih je dosegel, je faktično zlomil duševno in fizično — mar resnično verjamemo, da so izvršili zločin, katerega so bili obdolženi?

Na marseillskem kongresu delavske-socialistične internacionale smo sprejeli načelo, da se naj socialisti ogibajo vsakega sredstva ali dejanja, ki bi imelo za smoter boljševizem v sovjetski Uniji nasilno strmoglaviti, in da naj ne podpirajo nobenega gibanja, ki ima tak namen, kajti nasilno strmoglavljene sovjetske vlade ne bi privedlo drugam kot v belo kontrarevolucijo.

V zagovarjanju teh tez so nam na kongresu brezpogojno pomagali tudi ruski menjševiki. Ali naj zdaj verjamemo, da so ruski komunisti kot je Trocki, organizator oktobrske revolucije in zmage v civilni vojni, ali Zinovjev in Kamenjev, Lenina najožja sodelavca, katerima je popolnoma zaupal celo po konfliktu leta 1917, in vse te imenoval na najvažnejša in najodgovornejša mesta v sovjetski državi, v boljševiški stranki in v komunistični internacionali — ali naj verjamemo, da so ti ljudje želeli napasti sovjetsko vladu in jo strmoglaviti, njene člane pa odstraniti z umorom? (Dalje prihodnjič.)

lahko pri "father" Jagru še vedno izpove, ako hoče.

Ako bi bilo mogoče, bi privabil v našo "metropolo" Ivana Cankarja, da bi nas malo bil čal. Ako se bi prebudil v grobu in gledal ta-le naš metez, bi se nedvomno čudil in napisal bi žgočo satiro. Tako delo v Cankarjevem duhu bi bilo potrebno, češ kakor pa nova revija.

Frank Barbič.

13. september "nesrečen" dan

Chicago. — Ko smo začeli oglašati, da prirede prijatelji Proletarca v nedeljo 13. sept. zlet h Kegli v Willow Springs, je rekel naš stavec Joseph Kovič, da smo si izbrali jako "nesrečen" dan. Čemu. "Ker ima št. 13," je odvrnil. "Nisem vraževeren," je dejal, ampak to nedeljo bo padalo."

Pa je res lilo vso noč in skozi do 2. pop. in še kakor! Pikanika torej ni bilo in Proletarac je dež odvezl precejšnjo podporo. Če bi vsaj padal pred par

John G. Willert

Eden najaktivnejših socialistov v Ohiju in posebno v Clevelandu je bil John G. Willert. V tednu z dne 7. sept. je umrl. L. 1918 je bil izključen iz clevelandskega mestnega sveta vsled svojega protivojnega stališča. Bil je mnogo let tajnik Metal Polishers unije, lokal 3, in v onih letih tajnik ohijske soc. stranke. Bil je dostikrat njen kandidat v razne njene urade. Za delavstvo je izvajal v mestnem svetu v Clevelandu in v splošnem marsikako koristno naredbo.

ALI SMO, ALI NISMO?

Ako mislimo socialistično, smo dolžni, da tudi delamo v smislu socialističnega programa in za socialistične cilje. Za socializem se pa ne da drugače delati nego potom organizacij, ki nosijo ODGOVORNOST.

Ker klubi in stranka ne morejo vršiti svojega visokega poklica, ker so bodisi prešibki, očitajo nekateri le stranki, češ, da nič ne dela. Veliko bolj pametno pa je, da vsakdo, ki hoče motriti naše delovanje kritično, najprvo preudari, kakšne so naše moči, kolikšna je naša organizacija in kaj je v danih okoliščinah mogoče doseči z njo.

Ena glavnih nalog vseh nas je, širiti PROLETARCA! Delavec, ki ne čita resnično delavskega časopisa, ne more biti poučen o delavskem gibanju z delavskega stališča. To je pribito!

Torej širite naš delavski tisk, predvsem Proletarca, glasilo JSZ in uradno glasilo Prosvetne matice.

OGLAŠAJTE

PROLETARCU

Izčrpek zapisnika konference J. S. Z. in Prosvetne matice v zap. Pennsylvaniji

Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice za zapadno Pennsylvanijo se je vršila v nedeljo 23. avgusta na Syganu, Pa.

Za predsednika zborovanju je bil izvoljen John Terčelj in za zapisničarja Michael Jerala.

V imenu sklicatelstva in naselbine pozdravi navzoče Lovrenc Kavčič. Nato predlaga, da v znak spoštovanja do sodrugov, ki so umrli med prejšnjo pa do te konference, vsi vstanemo, kar se zgodi.

Dalje želi, da rešujemo dnevni red te konference kolikor mogoče hitro, ker potem bo piknik oziroma slavlje 25. letnice kluba št. 13 JSZ, na katerega smo vabljeni vsi.

Zapisnik prejšnje seje je bil sprejet s popravkom, da je J. Kvartič zastopal Izobraževalni dom v Bridgeville in ne Library, kakor je bilo v zapisniku pomotoma navedeno.

Tajnik prečita pismo iz gl. urada JSZ o volilni kampanji, kar se vzame na znanje.

Dalje čita pismo John Raka, v katerem sporoča o načrtu za sklicanje konference naših tu rojenih slovenskih sodrugov in somišljenikov med mladino, ki se naj bi vršila, če mogoče, v Canonsburgu, ali pa v Pittsburghu. Ostali dve slični konferenci bosta v Chicagu in v Clevelandu.

Sklenjeno, da gremo sklicateljem na roko kolikor je v naši moči.

Priporočilo, da se bi to zborovanje vršilo v času prihodnje federacijne seje, se sprejme na znanje in aranžirajo pa se prepusti odboroma obeh skupin.

Tajnik-blagajnik poroča, da je v blagajni \$18.50. Nadzorni odbor ugotavlja, da so račun pregledani in v redu.

Organizator John Terčelj pravi v svojem poročilu, da naj bomo vsi kolikor največ mogoče agitatorji za naše gibanje, kajti čimveč nas bo, večji bodo uspehi.

Poročilo delegata M. Jerale, ki je zastopal našo konferenco na XI. rednem zboru JSZ, se sprejme na znanje in o zboru v celoti pa se je vršila izčrpna razprava.

Navzoči splošno odobravajo vse sklepe in delo prošlega zbora JSZ. Zaključek, da ostanemo v soc. stranki, navzoči odobravajo.

Za besedo se prikladi Anton Zornik iz Herminie, Pa., ki je govoril o novih orientacijah delavskih struj za ustanovitev skupne delavske politične stranke. Skoda le, ker je moral po svojem govoru takoj v Pittsburgh, kajti nekateri so želeli, da bi bil svoj govor boljše razložil, ker večina ni bila na jasnem o njegovem pojasnilu. Zbornica je njegova izjava sprejela na znanje in odobravala načelo skupnosti. Ako pa bo tudi izvedeno v praksi, bo pokazala bodočnost.

Dalje poroča s. Jacob Ambrozich, ki je bil delegat na konvenciji soc. stranke v Harrisburgu dne 15. in 16. avgusta. Poslan je bil od kluba št. 175, Moon Run, št. 13, Sygan, št. 31, Imperial, in št. 36, Presto, Pa. Omenja, da so ves spor

v stranki povzročili advokati. Omenja, da se bo vršila še ena konvencija, in sicer v Readingu, katero sklicujejo stranki zvesti člani. Večina delegatov v Harrisburgu je bila namreč za odstop. Precejšnji skupini delegatov pa so bile pravice delegatstva odklonjene.

Želja nekaterih na tej konferenci je, da se naj kaj ukrene glede tistih, ki zapuščajo stranko. Drugi so mnenja, da je najboljša, ako jih pustimo v miru, mi pa delujemo kolikor mogoče med mladino, da to pridobimo v svoje vrste, da bo izpopolnila nastale vrzeli.

Glede volilne kampanje ta konferenca apelira, da je dolžnost slehernega delavca glasovati za socialistični kandidat Thomasa in Nelsona in za vse druge socialistične kandidate. S kapitalističnimi kandidati se naj delavci nikar ne družijo.

Poročila zastopnikov klubov:
Št. 13, Sygan. — Lovrenc Kavčič opisuje delo in boje njih kluba, ki praznuje zdaj 25-letnico. Prvi govornik pri njih je bil pokojni Jože Zaverčnik. Napravil je med delavci v naselbini najboljše vtise. Drže se še danes načel, katere jim je vsejal ob oni priliki.

Na današnji seji so izmed ustanoviteljev kluba navzoči 4. člani, in sicer Frank Pustorh, Louis Glažar, Matt Dermota in Lovrenc Kavčič. Govore o težkočah, ki so jih imeli v bojih z nasprotniki in v agitaciji, in se pohvalno izražajo o društvu št. 6 SNPJ, katero je s klubom vsikdar sodelovalo in mu dalo svojo dvorano za klubove seje brezplačno na razpolago in velikokrat tudi za prireditve.

Št. 31, Imperial. — Frank Augustin pravi, da poslušajo in delujejo po starih običajih.

Št. 118, Canonsburg. — M. Tekavc in A. Lesnikar poročata, da delujejo zmerom le s stalščica, da hočejo napredovati in žele uspehe svojih aktivnosti. Člane in druge klub opozarja, da se registrirajo kot člani soc. stranke.

Št. 211, West Aliquippa. — Bartol Yerant pravi, da pri njih ni posebnih sprememb. Delujejo, kolikor jim je v teh razmerah mogoče.

Št. 175, Moon Run. — M. Jerala in F. Čuk poročata, da so pri njih klub aktivni kolikor okolščine dopuščajo. Kot je bilo že omenjeno, je klub poslal delegata v Harrisburg na konvencijo pennsylvanske soc. stranke. Proletarce v podporo so prispevali \$25 in v agitacijski sklad \$12.50. Iz klubove blagajne se plača tudi članarina za vse člane v mesecema avgust in september.

Prosvetna matica
Št. 6 SNPJ, Sygan. — Pustorh vabi navzoče na slavno 25-letnico doma SNPJ, ki bo v ponedeljek 7. septembra na Labor Day.

Št. 88 SNPJ, Moon Run. — F. Ambrozich poroča, da podpirajo po možnosti vse napredne ustanove in iz blagajne so dali tudi za volilno kampanjo in ob enem nabrali nekaj prostovoljnih prispevkov v kampanjski fond.

FAŠISTIČNI VOJAKI UBI JAJO TUDI UJETNIKE!

Na tej sliki so delavci, pristasi republike in zvesti sedanjim vladi, katere fašisti gonijo na določen kraj, da jih postrele. Fašisti pravijo temu "kričanska civilizacija", v resnici je to barbarizem.

Št. 106 SNPJ, Imperial. — F. Augustin poroča, da so prispevali v kampanjski sklad in da se društvo vselej odzove tudi za podpiranje drugih naprednih akcij, ki se pojavljajo med našim ljudstvom.

Št. 122 SPJ, W. Aliquippa. Yerant in Smrekar poročata, da so dali iz blagajne \$2 v kampanjski sklad in Sokoli pa \$10. V drugih oziroma delujejo kolikor mogoče.

Št. 138 SNPJ, Canonsburg. J. Terčelj in A. Mavrič poročata, da so prispevali v kampanjski sklad JSZ okrog \$15. Prišpevke se zbirajo. Njih društvo pristopi tudi k Cankarjevi ustanovi in v Clevelandu. Soglašajo z vsemi sklepi XI. rednega zbora JSZ.

Št. 295 SNPJ, Bridgeville. — Louis Glažar pravi, da delujejo po starih dobrih potih in je vse O. K.

Izobraževalni dom Library. Prijatelj in M. Dermota poročata, da so prispevali \$10 v kampanjski sklad. Omenjata pa, da nismo pravi socialisti, ker ne simpatiziramo dovolj ali pa sploh nič z delavstvom v Španiji. Odgovoril je na njune argumente John Terčelj.

Društvo izobraževalni dom, Sygan, zastopa Kvartič. So v Prosvetni matici in prispevajo tudi za druge delavske akcije.

Agitacija
Sklenjeno, da vzamemo oglas v Amer. družinskem koledarju za vsoto \$6.00.

Dalje pravi Terčelj, kot je že omenil na prošlem zboru JSZ, da se naj za našo konferenčno organizacijo upelje statistični pregled prispevkov in dela, ki ga vršimo. Kolekta na seji za kritje stroškov je znašala \$7.75.

Sedež prihodnji konferenci določi odbor.

John Terčelj, predsednik.
Michael Jerala, zapisničar.

Kaj počne slovenski klub brezposelnih v Chicagu?

Chicago, Ill. — Gornji naslov je za članstvo našega kluba, kateri se izključno bojuje za koristi nezaposlenih delavcev, jako važen. Naša prihodnja redna seja bo v četrtek 18. sept. na 3239 S. Damen Ave. Potrebno je, da se je vsi udeležite.

Namesto da bi naša podružnica, ki je včlanjena v Illinois Workers Alliance, napredovala, pa se dogaja, da vsled premajhnega zanimanja in zanemarjanja nazaduje v članstvu. Izgleda, da imajo ljudje čas za vse druge stvari, tudi za zabavo, le kadar se gre za delavske koristi v delavskih akcijah, ga pa nimajo.

V nedeljo 6. sept. se je vršil velik shod, ki ga je sklical lokal 61 Illinois Workers Alliance. Koliko članov našega kluba se ga je udeležilo? Kaj je vzrok, da se ne zanimajo?

Pridimo vsi na prihodnjo sejo in dokažimo, da se za to svojo organizacijo resnično zanimamo. Če drugi lokali lahko dokažimo jim, da naš za njimi ne bo zaostajal!

Mar niso stari člani trpeli dovolj skozi to depresijo in v zapostavljanju v religijni akciji? Torej bodimo združeni in pojdimo med ljudstvo ter ga pridobimo v svoje vrste!

Sejo zastopnikov okrožne organizacije imamo vsako sredo zvečer na 955 W. Grand Ave. Vsak član in vsi prijatelji naše organizacije so vabljeni, da se jih udeležujejo. Na ta način se boste poučili tudi o delu drugih naših lokalov. Mi hočemo delo in poštene plače. Kako jih bomo dobili? Mar s tem, da bomo sedeli brezbrizno doma? Ali pa na ta način, da se bomo borili zanje s po-

močjo skupnosti v svoji organizaciji?

Koliko izmed nas se je udeležilo demonstracije v sredo 9. septembra? Vršila se je v prid izboljšanja relifa in pa proti temu, da se bi brezposelne metalo iz religije liste na cesto.

Morda si ta ali oni misli: le ljudje, ki delajo, pišejo na ta način. Ampak ta apel ni pisan iz vrst zaposlenih, ampak za korist brezposelnih delavcev. Torej vztrajajte v svoji organizaciji, namesto da bi v nji videli vsak mesec druge obraze. Vprašajmo se ne samo, kako rešiti problem odraslih, ki so brez zaslužka, ampak tudi, koliko otrok gladuje in čemu so v pomanjkanju? Dalje, kaj more storiti v očigled tem socialnim krivicam mala skupina članov? Zakaj nas ni več aktivnih?

O vsem tem bomo razmislili na naši prihodnji seji v četrtek 18. sept. na 2239 S. Damen Ave.

Organizacijski odbor.

Zmaga v Minneapolisu

Vozniki truckov v Minneapolisu, ki so bili na stavki, so se vrnili na delo. Družbe so pristale v vse njihove zahteve.

KAMPANJSKI SKLAD JSZ

III. IZKAZ
V kampanjski sklad JSZ, čigar namen je financirati izdajanje kampanjskih letakov in pošiljanje govornikov ter agitatorjev po naselbinah, so prispevale sledeče organizacije in posamezniki:

V. IZKAZ
Greensboro, Pa. Johanna Pečjak 25c.

Krivitz, Wis. Frank Bizjak 50c; po 25c: Frank Samsa, Matt Russ, John Shaffer, Matt Pezdire, Anton Berglez, Mike Lipovac in Frank Hergan, skupaj \$2.25. (Poslal John Shaffer.)

Detroit, Mich. Joe Korsič \$1; po 50c: H. Grebene in J. Stimatz po 25c: Anton Potočnik, F. Blatnik in J. Videc, skupaj \$3.25. (Poslal Joe Korsič.)

Oakland, Calif. Društvo št. 594 SNPJ \$3; Frank Slaby 50c, skupaj \$3.50.

Wardner, Ida. Martin Absec \$1; Frank Račić 50c, skupaj \$1.50. (Poslal Martin Absec.)

La Salle, Ill. Društvo št. 573 SNPJ \$5.00.

Bridgeport, Ohio. Društvo št. 13 SNPJ \$1.00.

Bridgeville, Pa. Društvo št. 295 SNPJ \$1; Anton Lekše 50c; po 25c: Frank Strah, Frances Henigsmann, Tony Berdnik, Louis Glažar; po 20c: Steve Pranovich in Lovrenc Oblak; po 10c: Frances Kvartič, Louise Tome, Louis Dernovšek in Berta Henigsmann Joe Demoj 6c; po 5c: Frank Henigsmann in Frank Drobek, skupaj \$3.46. (Nabral Frank Strah.)

Chicago, Ill. Društvo št. 86 SNPJ \$2; po 25c: John Morsi, Louis Volk, Frances Swolsak, Pauline Držic, Martin Abram in Frank Teropiš, skupaj \$3.50. (Nabral John Morsi.)

Tire Hill, Pa. Društvo št. 289 SNPJ \$3.00.

Sugarite, N. Mex. Društvo št. 154 SNPJ \$2.00.

Glencoe, O. Društvo št. 54 SNPJ \$1; Nelmenovana 50c, skupaj \$1.50.

Skupaj v tem izkazu \$30.21, prejšnji izkaz \$376.84, skupaj \$407.15.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Sezona prireditelj v tem poletju je prilično končana. Jesen je na pragu in začetki bo treba načrti za predstave in zabave v zimskem času. Veselica društva št. 13 SNPJ dne 5. sept. se je še precej dobro obnesla. Udeležba je bila obilna. Ze pred tem je društvo prispevalo \$1 v kampanjski sklad JSZ.

V nedeljo 6. sept. smo posetili piknik društva SNPJ na Maynardu, Ohio. Videl sem rojake iz vseh naselbin, še celo iz Akrona in Clevelanda. Ob tej priliki sem se seznanil tudi s s. Kobalom, članom kluba št. 45 JSZ iz Clevelanda. Je vpluden in za pomenke razumen človek. Društvo v Maynardu je v Prosvetni matici in podpira tudi druge napredne akcije. Naselbina ima tudi socialistični klub. Piknik je bil številno obiskan in vsi so bili veselo razpoloženi. Vzlic temu pravimo, da ni "lušno", ako ni navzoč tudi John Rebol. On jih ima vse polno pod klobukom, s katerim zna spraviti ljudi v veselo razpoloženje.

Vest z dne 4. sept., iz Columbus, O., pravi, da socialistična stranka ni dobila dovolj podpisov, da bi prišla na glasovnico. Komunistom se je to posrečilo in bodo označeni v rubriki "Independent". Če pa bi hoteli imeti ime svoje stranke, je treba v Ohiju okrog 320.000 dobrih podpisov.

Jaz se nič ne čudim, če temu malemu številu takih sodrugov, ki so pripravljeni delati, ni bilo mogoče dobiti dovolj dobrih podpisov, kajti taka naloga ni šala. Kar se mene tiče, sem storil svojo dolžnost. Dobili smo v našem mestecu 400 podpisov za Thomasa, dasi je sentiment ljudstva v splošnem za Roosevelta.

Iz poročil je tudi razvidno, da se članstvo soc. stranke v splošnem za to delo (nabiranje podpisov) ni zadostno odzvalo, s čemer je dalo jako slab vzgled. Če smo socialisti, moramo za stranko delati, ne samo govoriti zanje. Drugače ostanemo zmerom na eni točki, to je, vladala bosta venomer zdaj demokratska, zdaj republikanska stranka.

Kdor v Ohio bo hotel glasovati za socialistični Thomasa in Nelsona, bo moral ime "Thomas and Nelson" nalepiti na glasovnico. Tako pravi poročilo v časopisih.

Nedavno sem dobil tudi nekaj naročin na Proletarca.

Prihodnja seja kluba št. 11 JSZ bo v nedeljo 20. sept. Ker še niste vsi člani glasovali, kdo naj bodo bodoči odborniki JSZ bodo glasovnice dobili na tej seji. Pridite gotovo.

Izdelati moramo tudi načrt za naše bodoče delo, bodisi na kulturnem kot na političnem polju. Zima bo tu in začetki je treba spet z dramskimi in drugimi sporedi. — Joseph Snoy.

J. F. Higgins

Eden znanih sodrugov med slovenskimi delavci v zapadni Virginiji in v vzhodnem Ohio je bil J. F. Higgins. Mnogo let je bil tajnik soc. stranke v zapadni Virginiji. Nedavno je umrl. Naše delavsko gibanje ga pogreša, ker so delavci, ki bi bili pripravljeni prevzemati take naloge, kakršne je vršil on, jako redki. To tudi pojasni, čemu ni socialistična stranka veliko jača kakor je danes. Večinoma pristopajo taki mladi Amerikanci, ki kaj pričakujejo, namesto da bi se zavedali, da je treba v prvi vrsti kaj storiti. Sodrugi Higgins je bil socialist in agitator v smislu romana "Jimmie Higgins", in baš takih je socialističnemu gibanju najbolj treba.

Konvencija unije, v kateri je mnogo naših ljudi

Cicero, Ill. — Nedvomno bo zanimalo vse delavce in delavke, ki so bili kdaj prej ali so še danes uposleni v klobučarski industriji, da bo imela United Hatters, Cap and Millinery Workers' International unija konvencijo, ki se prične dne 4. oktobra v New Yorku.

V tej organizaciji je stotine naših rojakov in rojakin, večinoma v New Yorku in v Chicagu. Kakor se članstvo podpornih društev zanima za svoje konvencije, in članstvo JSZ za svoje zore, tako se delavci in delavke vsake unije interesirajo za glavna zborovanja svojih organizacij.

V Chicagu imamo delavke ženskih klobukov svoj poseben lokal, ki šteje blizu tri tisoč članic. Upravičene smo na konvenciji svoje mednarodne unije do osem delegatke. V eksekutivi tega lokala je med drugimi članicami pet Slovencek, in sicer Minka Aleš, Helen Arko, Josephine Pretzel, Kristina Turpin in Angela Zaitz.

Nominacijo za delegatino sva sprejeli izmed Slovencek Minka Aleš in podpisana.

Članice naše narodnosti je dovolj, da bi bile upravičene do več kot dveh delegatkin.

Kot je običajno, se je agitiralo kdo naj bo izvoljen, tudi v našem lokalu.

Kakor v marsikaki uniji, imajo tudi v naši komunisti precejšnjo skupino. So dobro organizirani in se zmerom ravna po navodilih, kakor jim jemi očitano na sejah našega odbora. Komunistkinje v našem lokalu so aktivne. Vedno poskušajo, kako bi mogle doseči čimveč za stranko, za katero delajo.

Ampak da ne bom stvari preveč na drobno razkladala, naj povem, da pišem ta dopis zato, ker so komunisti izdali poseben letak (dasi ga niso podpisali), na katerem so indorsirali dve kandidatini na konvencijo unije klobučarskih delavcev, in ena teh je bila podpisana.

Izjavljam, da me ni nikdar izmed komunistov ali kdorkoli vprašal, če želim kako indorsiranje, in da sem o tem priporočilu izvedela šele na seji našega lokala, na kateri je bil letak prečitán v pričo kakih 700 navzočih članic. Bila sem presenečena in sem v tem stanju stvar tudi pojasnila.

Za indorsiranje, jih nisem vprašala in tudi oni ne mene za dovoljenje rabiti moje ime.

Jaz nisem članica komunistične stranke, pač pa socialistične. Delovala sem in bom za vse naše napredne ustanove. Tudi v naši uniji bom zastopala le unijska načela v smislu, kakor me uči socialistična organizacija. Uverjena sem, da bo tako pravično zame in za unijo, ki mi je dala mandat, da jo zastopam na konvenciji.

Kristina Turpin.

Ako hočete imeti na svetovno situacijo pravičen upogled, čitajte Proletarca.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKEGA NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Girard, Ohio

PIKNIK

KLUBA ŠT. 222 J. S. Z.

V NEDELJO 20. SEPTEMBRA

NA NAVADNEM PROSTORU.

V slučaju slabega vremena se vrši zabava v klubovem lokalu na Avon Parku.

Govoril bo C. W. STEEL iz Youngstowna, ki je izvrsten govornik in dober poznavalec razmer.

Pridite vsi in pripeljite tudi druge seboj.

UNIČENJE DRAGOCENEGA MATERIJALA

V motorizirani armadi in v vojni mornarici je danes gasolin in olje neobhodno potrebno sredstvo. Če ga ni, tedaj vsi stroji nič ne pomagajo, ker nimajo pogonske sile. Zato si v vojnah vsaka stran prizadeva uničiti nasprotniku baš tak material, brez katerega vojne ne more nadaljevati. V Malagi v Španiji so vojaški letalci v službi fašističnih rebelov vrgli nekaj bomb na velike tanke gasolina in jih razdejali. Tri milijone galonov gasolina so uničili, kakor so se glasile časniške vesti iz Malage, in 50 življenj je bilo izgubljenih v eksploziji.

ANGELO CERKVENIK:

"DVOJNIK"

ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

I.
24. junija 1917. sta pozno ponoči dva bolničarja 25. strelskega polka na bojišču pred Asiagom pobrala italijanskega ranjenca, ga položila v nosilnico ter zanesla v dolino Ase na divizijsko obvezališče.

Vojaški zdravnik dr. Vicentini je imel polne roke dela. Bolničarja sta položila nosilnico predenj.

— Italijanskega ranjenca sva prinesla, gospod polkovnik zdravnik!

— Ujetnika?

— Da, gospod polkovnik zdravnik, častnika!

Vicentini je pogledal ranjenca ter se stresel. Ozrl se je na grobo naokrog. Ali ni morda kdo opazil njegovega presenečenja? Bil je ves zmeden.

— Leone! je zašepetal.

Stopil je k omarici s strupi. Dve kapljici ciankalije — je pomislil — pa bi bilo vse končano!

Pred njim je ležal Leonardo Franceschini.

Njegov prijatelj. Rodila sta se v Trentu. V gimnaziji sta bila sošolca. Na univerzi sta bila nerazdružljiva prijatelja. Služila sta pri istem polku, pri polku cesarskih strelcev št. 1. Nič ju ni moglo ločiti. Šele vojna ju je razdružila. Franceschinija so poslali na rusko fronto s cesarskimi strelci, kjer je bil ranjen. Vicentinija pa so prideličili 25. strelskemu polku kot polkovnega zdravnika.

1915. v jeseni so Franceschinijev polk vrgli na italijansko fronto, v tirolske gore. Kmalu po prihodu na italijansko fronto, nekako okrog božiča, je Franceschini v neki viharini, snežni noči prebegnil z večjim številom mož v Italijo. Prebežniki so bili večinoma Italijani, le nekoliko Čehov je bilo med njimi. Franceschini je bil tedaj poročnik.

Vicentini ni potem dolgo nič več slišal o njem.

Franceschini se je poslej boril na italijanski fronti proti Avstriji. Italijanska vojna poročila so zelo pogosto omenjala hrabro dejanja mladega italijanskega dobrovoljca, ki je v maju 1917. dosegel čin kapetana italijanske armade. Dr. Vicentini je zvedel za vse te potankosti iz strogo zaupnih okoličin vojnega ministrstva, ki so nešteto krat ponavljale odredbe, naj vsi poveljniki vojaških enic strogo nadzorujejo vse znanee in prijatelje prebežnika Franceschinija ter prijatelje in znanee drugih prebežnikov.

Enoletnik Wacak, ki je bil pisar pri polkovnem poveljstvu, je vse takšne in podobne strogo zaupne odredbe izdajal Vicentiniju.

Vicentini je ves nervozen dirjal po izbi iz kota v kot. Vedel je, da bo ranjenec prišel v kakšno etapno bolnišnico. Za dolg transport je nesposoben.

NAŠ PRECINKTNI "POLITIKANT" PRAVI:

Rečem vam fantje, da socialisti ne bodo nikoli nič dosigli. Njim se gre samo za službo, bajjali! Sem že dolgo v Ameriki, rečem vam, in vem, da to kontro ronažo zmerom republikanci in včasih demokrati. Dacot! Le meni verjemite! Tako je bilo in bo! Pridni so si pomagali, neumni pa so vse izgubili.

Vedel je, da je na južnem Tirolskem zelo mnogo ljudi, ki prebežnika dobro poznajo, vedel je celo, da imajo pri vseh vojaških poveljstvih na vseh orožniških postajah, po vseh bolnišnicah široke prebežnikov.

Naključij je toliko, je premišljeval, sploh je vse to življenje samo obsežek več ali manj duhovnih, po navadi prekleto neumnih naključij, ki ne redko prekašajo. Najbujnejše domisleke in najneverjetnejše domišljije romanopiscev in pripovednikov! Ali je kaj čudnega, če kdo ujetnika prepozna? Ali ne bi bilo naravnost čudno, če ga ne bi nihče prepoznal? Prvi desetnik, ki ga prepozna, mu pošene kroglo v glavo. Ali pa ga obesijo na drog žične železnice ter ga pustijo tam viseti, dokler ga ne umorijo glad, žeja in vročina. Ali pa se utegne ponoviti tragedija češkega prebežnika Patika, ki so ga ujeli pred dobrim mesecem. Desetnik ga je hotel kar ustreliti.

Ne! je kričnil polkovnik Zadel, ne! Izdajalec zasluži več nego kroglo!

Stopil je predenj.

— Žival, koliko Avstrijcev si pobil?

Ujetnik je stisnil ustnice.

— Ali ne boš odgovarjal?

Ujetnik je trdno molčal.

— Zvežite mu roke in noge z žico! Čvrsto!

Podrli so ga na tla ter mu zvezali roke in noge z zarjavelo žico.

— To ni nič! Močnejše stisnite! Zadrinite s kleščami!

Narednik je urno prijel za klešče. Privijal je, da se je žica zajedla v živo in do kosti. Patik je stiskal zobe.

— Privežite mu roke k trebuhu! Dobro! Postavite ga k steni! Dajte mu stolico!

Posedli so ga na stolico ob steni nizke barake.

— Pes! je siknil polkovnik. Zdal bo videl, kakšno svobodo bomo dali tvojemu plemenitemu narodu!

Vsa stotinja je morala korakati mimo obsojenca. Vsakdo mu je moral pljunuti v obraz. Iz oči mu je seval bes. Poslednji je prišel polkovnik.

— Upam, da mi te nedolžne zabave nisi zameril...

Preden se je polkovnik zavedel, je obsojenec zbral vse svoje moči, se je v drznem zalatu dvignil ter polkovnika z nadčloveško silo podrli. Vsaka pomoč je bila prepozna. Patik je zadrli svoje volčje zobe v polkovnikov goltanec... Polkovnik ni utegnil niti ziniti. Deset do petnajst mož se je zagnalo proti klobuču, ki se je valjal po tleh. Patika niso nikakor mogli odtrgati od polkovnika. Naposled je bil poddesetnik primoran pogrniti Patiku kroglo v glavo. Njegovi zobje so še vedno kakor klešče držali polkovnikov goltanec. Ko so ju razdružili, sta bila oba mrtva.

Polkovnik je bil bled kakor gašen apnenec. Patiku so zobje štrleli navzven kakor jez-nemu, razdraženemu psu. Poslej se podobna igra s prebežniki ni več ponavljala, marveč so jih ali takoj postrelili ali pa pošiljali vojnemu sodišču.

Dr. Vicentiniju so vse takšne in podobne slike zlodejstev in grozodejstev s filmsko naglico brzele pred očmi.

(Dalje prihodnj.)

Tiskovni fond Proletarca

XII. IZKAZ

Chicago, Ill. Klub št. 1 JSZ prebete zabave 8. marca 1936 \$86.58.
Lawrence, Pa. Louis Britz \$5.00.
Springfield, Ill. Klub št. 47 JSZ \$3.00.

Nokomis, Ill. John Rak \$1.00.
Chicago, Ill. Math Pintar \$1.00.
Milwaukee, Wis. Jennie Oblak \$5c.

Skupaj v tem izkazu \$96.93. Prejšnji izkaz \$300.43, skupaj \$397.36.

DOBER PREZIDENT IN BLAGI VLADARJI

Kadar je kje v Evropi porušil kako mesto potres, ali če se je dogodila velika povodenj, ali kaka druga težka katastrofa, je cesar, car, kralj ali kdor že je bil na krmilu države, šel na lice mesta in se razjokal vsled bolesti, ki mu jo je prizadela tuga bednih ljudi. Tako je blagi vladar poklonil kakih sto tisoč — včasih celo več, v pomoč revežem. Ta denar je prej kajpada vzel iz državne blagajne, kamor so ga nanosili isti reveži.

V Zd. državah je podzvel nedavno slično turo po

od suše prizadetih krajih predsednik Roosevelt. Demo kratki in republikanci so iz teh obiskov kovali politični kapital. Prvi so predsednika na tej človekoljubni misli poveličevali, drugi so ga prav tako energično napadali. Prizadeti farmarji nimajo nič ne od enih ne od drugih kar pa so dobili podpore, jo je dalo vse ljudstvo, čeprav se je vlada pohvalila, da je ona pomagala. Kajti ako ljudstvo ne da denarja v vladno blagajno, tedaj tudi tako dobra vlada ne bi mogla gnetno pomagati, s samo tolažbo po se škodo ne more popraviti.

Društvo Pioneer priredi veselico v Pilsen parku

Chicago. — Društvo Pioneer št. 559 SNPJ priredi plesno veselico v soboto 3. oktobra v paviljonu Pilsen parka na 26. cesti blizu Kedzie Ave., na katero vabi vse rojake in druge prijatelje društva. Godba bo izborna in zabave dovolj za stare in mlade.

Agitacijske aktivnosti JSZ in soc. stranke

(Nadaljevanje s 1. strani.)

kratska in republikanska stranka. Vrhovno sodišče je pozvalo državnega tajnika, da pojasni, čemu se soc. stranka ne dovoli rubrike na glasovnici.

Shodi in letaki

Na govorniški turi sta George A. Nelson, socialistični kandidat za podpredsednika, Norman Thomas in mnogi drugi socialisti, ki kandidirajo v razne državne urade in v zvezni kongres. Nelson je nedavno govoril v radiu v New Orleansu. Thomas je v enem tednu govoril v štirinajstih mestih, v marsikaterem na dveh ali treh v enem dnevu. Skoro v vsakem večjem mestu govori tudi na lokalni radio postaji.

V Illinoisu je na daljši govorniški turi John Fisher, kandidat naše stranke za governorja.

Soc. stranka v Montani izdaja poseben kampanjski časopis "The Western Call". Glavni stan soc. stranke je izdal serijo agitacijskih letakov, glavni kampanjski časopis stranke pa je Socialist Call, ki izhaja v New Yorku.

Razkol v Penni

Iz socialističnega kampanjskega sklada se plačuje vojni-govornikom, čas radio po-

AGITATORJI NA DELU

Izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji "Proletarca".

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

VI. IZKAZ

Chag. Pogorelec, Chicago, Ill. 20
Anton Zornik, Herminie, Pa. 19
Leon Alper, Milwaukee, Wis. 9
Joseph Sney, Bridgeport, O. 8
Frances Zakovick, N. Chicago 6
Vinc. Yaksetich, McIntyre, Pa. 4
Frank Bizjak in Joseph Oblak, Chicago, Ill. 2 1/2
John Krebel, Cleveland, O. 2
Frank Zima, Ely, Minn. 2
Marko Tekautz, Canonsburg, Pa. 2
Andrew Leksan, San Francisco, Cal. 2
Frank Hribar, Newburgh, O. 2
Frank Rataic, Forest City, Pa. 2
Anton Skaberne, Maynard, O. 1
Bartol Yerant, W. Aliquippa, Pa. 1
Frank Stib, Sheboygan, Wis. 1
Max Poliak, Roundup, Mont. 1
John Jereb, Rock Springs, Wyo. 1

Skupaj v tem izkazu (4 tedne)

85% polletnih naročnin. Prejšnji izkaz (4 tedne) 164 1/2.

stajam, ki ga na njih porabijo naši govorniki, dalje se iz njega plačuje za tisk letakov in druge račune, ki nastanejo v zvezi s kampanjo. Socialističnemu kampanjskemu odboru načeljuje milwaški župan D. W. Hoan, kampanjski direktor pa je Clarence Senior.

Taktika nasilja, diktatura proletarijata itd.

(Konec.)

Delavci obupavajo nad svojim razredom, ne pomislijo pa, da so temu sami krivi, ker dopuščajo, da je masa brezbržna. Vsakdo ve, da je veliko narobe na svetu, pa pravi, če bi bil on bog, ali kralj, ali predsednik, pa bi bilo vse dobro. Vsakdo hoče biti nezmožljiv papež ali diktator, a da bi pomagal v organiziranem delavskem gibanju, to nikakor ne! Rajše bi postali Hitlerčki ali Mussolinički, kakor pa aktivni v svoji stranki.

Edina diktatura, ki je imela namen koristiti delavstvu, je bila in je v sovjetski Rusiji. Moje mnenje je, da delavci nimajo vzroka, da bi jo brezobzirno obojevali. Diktatura se obstoja, toda je že veliko omiljena. Na ekonomskem polju dobro uspeva. Prišla je na krmilo, ker se je v odločilnem momentu poslužila nasilja. Ako pa bi delavci v Rusiji propagirali samo demokracijo, bi se poskušali sloj znova utrditi in si — če se bi mu zdelo potrebno — ustvaril fašistično vlado. Ves fašistični svet bi mu pomagal, kakor pomaga danes španskim fašistom.

Mi zahtevamo svobodo vesti in govora ter pogoje za dostojno življenje. Vsi delavski revolucionarji vseh časov so verjeli v to načelo. Na podlagi tega lahko delamo združeno vsi delavci. Ampak potrebne solidarnosti še ni, pač pa se v križah, kakor je sedanja, pojavljajo nove struje in novi razkoli, da je zmeda še večja. Delavci, ki odstopajo od socialistične stranke, češ, da je militančna, ali ker je za nasilje, ne delajo prav, ker pomagajo slabiti proletarsko fronto. Ako se v čem ne razumemo, imamo dovolj prilike izražati svoje mnenje in dokazovati drug drugemu, kdo je v zmoti.

Ni zadosti, da rečemo, da smo za demokracijo in za odpravo kapitalizma z demokratičnimi metodami, kajti učiti se moramo iz dogodkov, ki so se po vojni izvršili v Italiji, Nemčiji, Avstriji, na Ogrskem, v Rusiji, v Jugoslaviji, na Poljskem in zdaj v Španiji. Prav je, da smo proti nasilju in čisto pravilno je, da se borimo za osebne svobodščine. Pri tem pa moramo upoštevati, kakšnih sredstev se poslužuje v boju proti nam nasprotnik in se temu primerno za spopad z njim pripraviti. Če bomo zgeli pacifisti, ne bi nikamor prišli, kakor ni Jezus s svojimi nauki. Ako bi on danes živel v Rimu, bi ga Mussolini vrgel v ječo kot nevarnega veleizdajalca. Nič boljše se bi mu ne godilo

v Nemčiji in v drugih deželah. Končal bi slično, kakor Jar Hus in mnogi drugi, ki so označevali pravico za uboge in potlačene, mir in svobodo.

Pacifistično stališče se mor da lepo glasi, ampak socialistično ni.

Karl Marx, ki je dal socialističnemu gibanju znanstveno podlago, ni bil pacifist, dasi je propagiral mir in svobodo. Bil je obsovažen, ko je živel, in če bi živel danes, bi ga fašizem preganjal in prejkone storil z njim isto, kakor z Matteottijem, ako se ne bi razbjele pravočasno ognil, kakor se jim je ko je živel in šel iz dežele v deželo, da se je umaknil preganjalcem.

Zavedne delavce mora voditi samo ena misel: graditi organizacijo in sebe usposobljati za boj proti kapitalizmu in za socializem.

V Komunističnem manifestu ugotavlja Karl Marx med drugim, da je svobodni razvoj vsakega pogoja za svobodni razvoj vseh. To je pravilo mednarodnega socializma tudi danes. V takem gibanju je častno ostati. Ne store pa prav tisti delavci, ki pravijo, da so zavedni, a socialističnemu gibanju se umikajo. — Anton Vičič.

Raznoterosti iz Detroita

Detroit, Mich. — Pri nas so delavci dobili neprostovoljne počitnice kot je to že navada v avtomobilski industriji. Eni so doma že po dva meseca, eni so bili klicani nazaj na delo, večinoma pa še čaka kdaj da jih bodo poklicali. Mnogi so v strahu, da sploh ne bodo klicani nazaj, kajti delovodje zbirajo in najemajo mlade moči, katerih imajo na razpolago kolikor hočejo. Cene življenjskim potrebščinam so z vsakim dnem višje. Stanovanja, ki bi bila dostojna za delavce, imajo tako visoko stanarino, da jih tisti, ki garajo, ali pa pohajkujejo v brezposelnosti, ne morejo privoščiti. To se bo dožalo, dokler ne začno delavci misliti, od kod in čemu imamo take razmere.

Sedaj imamo zopet priliko da pošljemo v mestne, okrajne in državne urade svoje delavské kandidate, kateri, ako bodo izvoljeni, bodo služili nam in ne kapitalistom. Posebno sedaj, ko se bje boj med demokracijo in fašizmom, bi se moralo delavstvo skupaj strniti in skupaj nastopiti prot sovragom! Gorje delavcem ako fašizem zavladajo po svetu.

V Detroitu se precej rinemo Nabiramo in kolektamo za to in ono dobro stvar ob vsaki pri-

OUR FALCON CORNER

Seventeen members turned out for the reorganization meeting of the Red Falcons; amongst them were several new members. The meeting was conducted by the former Flight Leader, Ernest Drescher. Minutes were taken by Elsie Kerk. After the registration was over a discussion centered around what should we do that is good and practical within our group. Various opinions were given; altho, no definite conclusions have been made yet, we hope that at the next few meetings a more definite goal may be decided.

New officers elected for the ensuing year are as follows: Flight Leader, Ernest Drescher; Quill, Elaine Turpin; Treasurer, Ernest Drescher; Clan leaders: Helen Drescher and Anton Podbevsek; Sergeant-at-arms, Elsie Kerk.

Just to show you that already the group is enthusiastic, plans are in the making so that the Falcons will present a one act sketch, entitled "The New Deal", at the Branch's program on Sunday, October 25th at CSPS Hall. They are anxious to get started again.

At our next meeting we will discuss a topic from the Falcon Call. Also if weather permits, the flower projects will get a once over. The boys are anxious to get their bird house up; and we are all anxious to get the third floor headquarters arranged so that all bulletin boards, etc., can be put into shape. Several of our women comrades are planning a surprise after the Sept. 19th meeting. Invite your friends to join our group and let's have a fine time.

The Social Study Club is planning to go to the Brookfield Zoo in a group. They have been gracious enough to invite the Red Falcons and their parents to come along. All you need is your carfare and your lunch. The group will leave at 9:30 A. M. Sunday morning, Sept. 27th, returning in the late afternoon. Lots of enthusiasm has been stirred up among the Falcons, as they are out for a lot of fun. Who doesn't like to go to the Zoo?? — Tell me??

We'll be seeing you at the Sept. 19th meeting at 10 T. M. Sharp! Remember: a surprise is in store for you by our women comrades. Come. Your Guides.

likl. Kajti brez financ ni nič. Delujemo in se trudimo, kako bi se iznebili dolga pri poslovanju, katerega smo kupili za svoje zbiralice, S. N. Dom. Na tem polju je najbolj delaven ženski odsek. Gre mu vse priznanje. Dne 26. sept. bo ta odsek slavil osmo obletnico svojega obstanka kar dva dni skupaj. Ves prebitek gre v prazno domovo blagajno. Prvi dan bo vstopnina \$2c za osebo, katere se pa naj nikdo ne ustraši. Kajti, ako mu bo sreča mila, dobi dobiček in obenem tudi dobiček pri balincanju, v katerem se bodo kosali moški in ženske. Dne 27. sept. bo vstopnina prosta. Najboljši plesalec (plesalka) pri kranjskem valčku bo deležen dobitka za oba dneva. Na razpolago bo fina južina in večerja. Igral bo dobro znan Werholtz orkester. Torej vsi na plan dne 26. in 27. septembra v SND.

K. Junko, zapisnikarica.

Uspesen shod v znak solidarnosti z delavci v Španiji
Chicago, Ill. — Shod, ki ga je sklical klub št. 1 JSZ v petek 4. sept. v dvorani SNPJ, je bil prilično dobro posečen. Sodelovali so češki sodruzi, in tako smo mogli vzlic kratkemu času razglasiti shod toliko, da je bila dvorana domalega polna.

Predsedoval je Donald J. Lotrich. V imenu soc. stranke je govoril Arthur McDowell, v imenu JSZ Joško Oven in v imenu češkega svobodnoimelnega delavstva pa V. Miniberger, urednik glasila njihovega svobodnoimelnega gibanja.

Določeni španski govornik se ni mogel odzvati, nadomestoval pa ga je Luiz Perez Begga. Izjavil je, da ni govornik, toda s svojimi izvajanjmi, za katere je porabil nad pol ure časa, je napravil na navzoče dober vtis.

Napaka je bila, ker se shoda ni aranziralo za oglašanje vsaj dober teden prej. Ako hočemo graditi naše gibanje v Chicagu na naših prejšnjih temeljih, tedaj moramo imeti vsaj dober teden prej. Ako hočemo graditi naše gibanje v Chicagu na naših prejšnjih temeljih, tedaj moramo imeti vsaj dober teden prej.

Napaka je bila, ker se shoda ni aranziralo za oglašanje vsaj dober teden prej. Ako hočemo graditi naše gibanje v Chicagu na naših prejšnjih temeljih, tedaj moramo imeti vsaj dober teden prej.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:

At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—9:30 Daily
Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by appointments only

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer — Call Austin 5700

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik

1727-1731 W. 21st STREET

CHICAGO, ILL.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGO

Naši vozniki pobirajo perilo no vsem mestu, Cicero in Berwynu in dovažajo čistega na dom

TOČNA POSTREŽBA DELO JAMCENO

Telefoni: CANAL 7172-7173

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1384

Pristna in okusna domača jedila
Cene zmerno. Postrežba točna.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

DEPENDENCE MAKES PUBLIC OWNERSHIP IMPERATIVE

The Crude Tools Extended Into Delicate Massive Machines. — Present Day Occupations Of Many Crafts Have Become Interdependent

The capitalist system has run its course. There is now not only a need for a "new deal," but for an entirely new game. The whole industrial plan must be organized and reconstructed to conform to our changed methods of life. Many seem not to realize that changes since grandfather's days have made grandfather's methods obsolete.

In the days when each worker made his own clothes, produced his own food, built his own log house, it was natural that he should own his own tools and own all that he was able to produce by their use. With only simple hand tools every job was a "one-man" job. Each worker finished what he undertook without depending on co-operation of any other individual. He plowed his ground, sowed his seed, reaped his crop, threshed his grain, ground his flour, and his wife baked his bread in a stone oven of his own building.

But the hand tools have been improved and extended into machines, from delicate to massive. The work has been cut up into parts, one man operating a machine doing this and another doing that, until the work of hundreds is so co-ordinated that their combined efforts harmoniously blend into the accomplishment of one ultimate object, and that far beyond the possibility of achievement by any individual with the crude tools of grandfather's day.

Grandfather yoked his own oxen to his own cart, made them go, haw and whoa at his command without so much as consulting another living soul. The engineer likewise controls the movements of the ponderous locomotive pulling a hundred cars; but there would be no job for that engineer, had there not been co-ordinated effort of coal, iron and copper mines, smelters, pattern makers, molders, furnace builders, furnace tenders, draftsmen, machinists, lumbermen, carpenters, surveyors, section hands, architects, stone cutters, masons, bricklayers, plasterers, plumbers, painters, upholsterers, structural iron workers, clerks, bookkeepers, and probably men and women of 50 other crafts whose labor was necessary to create and maintain the great railroad system that makes that engineer's job possible.

Man is no longer an independent creature. No present day occupation can be mentioned that is not dependent upon several, or perhaps hundreds of other occupations, and by the co-ordination of many workers of many crafts, we have become interdependent. When such marvel-

ous things are done by way of furnishing an abundance of those things that make for human welfare, by the co-ordination of all contributing to the happiness and welfare of each, it is most unreasonable that all of the tools and machines with which men work should be owned by an idle few, who have the greed and the power to refuse to permit the millions of willing workers to use the machines to produce the necessities for lack of which they and their families are dying.

The development from hand tools owned by the individual who used them into a system of complex and interwoven machinery owned by a few ultra rich whose title to ownership gives them power over the lives of the whole people has made it imperative that private ownership of the things which are necessary for public welfare be superseded by public ownership for public good.

Collective ownership and operation for the sole purpose of supplying the needs of the people at cost, eliminating private profit, is the only way by which poverty can be forever abolished. You can hasten or retard the coming of that glad day.

Big business is crowding out small business. The small business owner, forced out, falls into the ranks of the unemployed. The number of persons whose interests demand retention of the capitalist profit system is steadily diminishing and the number of those whose very lives demand a reorganization to give the workers the whole social value of their toil is increasing.

The capitalist press suppresses or distorts the facts and deliberately lies. The opposition to Socialism is caused by the misinformation that the public press hands out.

—Warm Stuff.

A CALL TO ACTION

Plans For District JSF Youth Conferences Underway. — Chicago Meet Scheduled Nov. 14 and 15

The first JSF Youth Conference has been called for a two day meet, November 14 and 15 in Chicago. This conference will include the Illinois, Wisconsin, Indiana and Missouri districts.

Several encouraging replies to our letters mailed to all active young people within this district, reached our office last week. Bartone Yarnick of West Allis writes: "I will do all that I can to help in this educational venture." From Springfield Joseph Brincor says: "Include my name for this work and keep me informed of further developments." Anthony Pierce of Waukegan informed us that we can count on a group to attend from North Chicago and Waukegan. John Terchel of Strabane mentioned in his letter that the JSF conference of Western Pennsylvania has taken action at its recent meeting to assist us in organizing a similar youth conference in their district. Cleveland and Detroit are also scheduled for a joint meet.

A start has been made. Now let's have the cooperation of every comrade and sympathizer for these conferences. We invite your opinions and suggestions in these columns. The purpose of these conferences is to coordinate our youth forces for

an understanding of labor problems, both industrially and politically. Some of us are active in unions, others in lodges, the labor movement and cooperatives. All of them have one thing in common—to improve the lot of its ranks and file. These problems are important to us as workers. The conferences will offer a splendid opportunity to clarify our opinions on different subjects and unite our Yugoslav youth for the purpose of practical work within the labor movement. Some of our young people profess to be liberals, others radicals, progressive and so on. If they really have the interest of those who must toil for a living at heart, they will rally behind these conferences and line up with our youth forces for practical work within a labor movement. That is the challenge these JSF Youth Conferences offer. Every effort to round up the young folks for this purpose of uniting them for an organized youth movement in a practical and ideological sense will be worthwhile.

John Rak.

"LAND A JOB WITH LANDON"

If slogans are what the American people want, Alf Landon will certainly be the next president. Certainly, even the "Keep Cool With Coolidge" motif failed to present so great appeal as that which is now being displayed on Republican billboards.

What Landon's campaign committee says is true. The American people don't want to live on doles forever; they'd rather have a steady job at good wages.

But Landon and his publicity men have failed to tell the nation just how those jobs are going to be provided under the private profit system. They have not spoken about machine production. They have not spoken about drastic reductions in normal working day, and they have dealt only vaguely with elevated living standards.

Even the most gullible voter ought to see that the G. O. P.-Hearst can-

didate is offering no more than smooth but empty words as bait for ballots.

The choice which the American worker will make if he votes for either Landon or Roosevelt will be a choice between two kinds of poverty and dependence. Landon offers jobs and low living standards without telling how the jobs are going to be provided. Roosevelt, apparently realizes that jobs in private industry cannot be provided, insults the American people by promising to keep them on some kind of dole.

Neither of the two main performers in the political circus will make an appeal to intelligent workers. What self-respecting Americans really want is the security and abundance which is possible only in an economic system which abandons the private-profit motive. For that reason they should stop being the dupes of phrase-makers and vote for Socialism—Reading Labor Advocate.

CAMPAIGN ISSUE OF PROLETAREC

The next issue of Proletarec will contain the minutes of the XI. regular JSF convention. The supplement will include all reports submitted to the convention and the discussion that followed. Excerpts of the proceedings, some reports and important decisions will also be published in English. The regular issue of Proletarec will be devoted to the Socialist Party campaign, featuring articles by prominent Socialists. It will serve as our propaganda issue in this campaign. Watch for it. Comrades and sympathizers are urged to send in bundle orders. Use Proletarec as your campaigner. Distribute it among your friends.

THE LABOR MOVEMENT IS DESTINED TO GROW

By Chester M. Wright

Some folks think the labor movement is going to the bow wows. They're all wet. It isn't.

The labor movement seems to be in for a mess of trouble, but it isn't going to the bow wows.

The reason is just this: Workers need unions; unions form the labor movement; while workers need unions they will have them—the labor movement is destined to grow a great deal and to be much more powerful than it is today.

More power means more results for workers, less pillaging by special interests. More human rights; less corporate power; more human interests; less power for vested interests.

Workers may run their unions so as to lose some of their effectiveness, but they cannot do away with unions, because they can't get along without the unions.

So, we shall have unions and a labor movement.

Those that think the labor movement is going smash are, mostly, those that would like to have it go smash.

By and large, men think in line with their interests. Andy Mellon doesn't think the way William Green thinks. Charlie Schwab doesn't think the way John Lewis thinks. J. P. Morgan doesn't think the way George Berry thinks. Policemen and firemen don't think the same way, usually.

The world will have to be a lot better than it is now before workers quit belonging to unions—and even then they will belong.

Labor movement going bloozy? Wall Street maybe, but not labor.

Take a look at the business picture right now. Profits piling up. NRA is dead. Dividends getting fat. Unless

there is restraint from somewhere we are heading again for a high place from which to drop.

We have to have unions. Even if we can get restraints by law, we have to have unions.

Unions are the best and the real enforcement agents of good laws.

Of course there are plenty of saps who think THEY don't need a union. There always will be some like that.

They are encouraged by the special privilege apologists who say unions are going to go smash. Maybe they don't know it, but it's true.

Anyway you look at it, it's a funny world. And the human race is probably the funniest thing in it. But it isn't always funny, or foolish.

So be it, and here are some questions for pondering upon through the week:

For whom will Pearl Bergoff and the other strikebreaker bigwigs vote this fall?

For whom will Mr. Hearst vote—and why?

Who remembers Hearst's famous cable to Frederick Remington in Cuba: "You furnish the pictures, I'll furnish the war?"

If the National Association of Manufacturers OK's something, is that O. K. good with labor?

If a sparrow killed Cock Robin, is it fair that a sick chicken killed NRA and what shall we do about it?

Who was it said "you can't fool all the people all the time" and who is it today who thinks it can be done?

FIRST THINGS FIRST

Coller—Won't you walk as far as the street car with me, Tommy?

Tommy (age 5)—I can't.

Coller—Why not?

Tommy—'Cause we're gonna have dinner as soon as you go.

THE CAMPAIGN IS ON!

ACTIVITY CHECK-UP CHART

How many of your neighbors have you contacted? _____

How many of your fellow-workers have you talked to? _____

How much money did you raise for the campaign? _____

How many pamphlets did you sell? _____

How many copies of Proletarec did you distribute? _____

How many pieces of literature did you distribute? _____

How many members did you bring in? _____

Check up on yourself every week. Are you doing your duty to the campaign and to Socialism?

Not An Easy Task—We Know It From 1917

A BOOK YOU SHOULD READ

Submitted by Louise B. Jursey

"Pure Food Laws do not protect you," comment Arthur Kallet and F. J. Schlink, co-authors of the book entitled 100,000,000 Guinea Pigs. Special gratitude is due to this book, its authors, and to the Vanguard Press who have been so kind as to permit me to discuss it especially in "Proletarec".

Arthur Kallet and F. J. Schlink claim that we are human guinea pigs. That sounds as if it were an impossibility, and yet, when reading their book that thought immediately disappears.

The food we eat, and the medicines we may consume consequently are all unprotected from being totally unwholesome. For instance, say the author's of the book, "that big red juicy apples you buy at your fruit market and probably covered with 'arsenic' which is a deadly poison." The recommend that all fruits before eaten should be washed thoroughly, and peeled. When fruits such as apples, pears, peaches, apricots, are sliced to be used as dried fruit, they readily turn brown, and to protect them from discoloring, they are exposed to the fumes of sulphur dioxide gas. But states Arthur Kallet about 3 to 5 times more sulphur dioxide gas is used, than is necessarily considered safe.

Pebeco tooth paste they go on to say, can kill three people if eaten. Records show that a German officer actually committed suicide by eating a tubeful of it. Bromo Seltzer which is supposedly to be so good in relieving headaches, is nothing more than poisonous and a dangerous drug. It is probably responsible for many a death. Sal Hepatica is another worthless and dangerous drug, which is supposedly to be good for constipation. These are but few of the many items that the authors list as injurious to health. Lack of space does not permit me to name more.

It was in 1906 that the Food and Drug Acts were passed after much

embittered agitation lasting nearly twenty-five years. "Yet the act is a failure of protection," claim both of the authors.

Most of the patent medicine makers are not even medical men, nor are they chemists. They are merely manufacturers who are out for nothing more than a "profit making scheme" these men claim. And seldom do they engage a professional chemist in preparing their secret formulas of patent medicines. And the only punishment that most any manufacturer gets is, confiscating of a few boxes of the worthless medicine and a small fine from \$100 up to \$300. Only one person so far has served a jail sentence for violating the Food and Drug Act. And even that was a short sentence.

Both authors are truthfully fitted for the task they have undertaken. Mr. Kallet who is an engineer, editorial writer and author of scientific and engineering problems, has been on the board of directors of the Consumer's Research Inc., for many years.

Mr. Schlink has been on the U. S. Bureau of Standards 6 years, doing research engineering and physicist work, and 2 years as a Technical Assistant to the Director of the Bureau. From 1922 to 1931 he served as Assistant Secretary to the American Standards Association. He is much in favor for the Advancement of Science and is a member of the American Physical Society. He is also a member of the American Society of Mechanical Engineers. And since the organization of Consumer's Research, he has been its Technical Director.

Says William Soskin in the N. Y. Evening Post, "The authors of 100,000,000 Guinea Pigs cannot afford not to know whereof they speak—for they name names."

Through the whole book they write in your interest, and for your protection. One reading it, can be sure that his time will not be wasted.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

The hurriedly arranged meeting in behalf of the Spanish comrades and workers Friday, Sept. 4 was fairly well attended. An enthusiastic crowd it was, too, which applauded lustily and created the true spirit of solidarity as the collection reveals. V. M. Miniberger, a prominent and liberal Bohemian, spoke in Czech language, Joško Oven in Slovene, and Louis Perez, in charge of Chicago Consular duties, for the Spanish government related the causes for the present conflict. Art McDowell, Cook County Secretary of the Socialist Party, analyzed the lessons workers must learn from the struggle. The collection netted \$59.00.

All of the speakers, including the Spanish Charge d'affaires, stressed of the strangle hold religion has had on the Spanish people and related the events which led to the overthrow of this yoke of reaction. All emphasized the operations of a few rich landowners whose properties and lands are now being divided among the populace and all warned of the need to protect Spain from black fascist reaction. It was the clergy together with the well to do landowners who have caused this terrible bloodshed and who are subsequently to blame for the loss of thousands and thousands of lives. But what do thousands of lives mean to the black fascist money maniacs? Nothing! Not even to religion does the loss of these lives mean anything. And the important and startling thing is that hundreds of thousands of heroic workers rushed to the defense of their government and are willing to sacrifice their lives on the altar of freedom and liberty. What ever else happens is not nearly as important as that outstanding sacrifice for the freedom and liberty of those thousands of enlightened workers. We want the workers to crush the rebellion.

The meeting was conspicuous about that. Several protesting resolutions were adopted and sent to the participating embassies.

So Hitler wants Russian land. And the world wondered all this while if we weren't exaggerating about his preparation to wage war on the Russians. Now he tells it himself. With a bark haughtily too. For many the cat is out of the bag. For us it's merely a confirmation as we felt it all the while. Japan on one side and Germany on the other. Yes, Russia must become a war trained camp if it is to overpower these ferocious madmen. What aggravates us is the aggressiveness, the boldness, and the dare of these devils while democra-

cies temper along with them and accede to them point after point. Hitler's first bluff should have been called. That would have stopped him. That would have cut Mussolini's daring wings, also. Now it is just a race and only a matter of time to the end of the fuse which is already ignited. And then the burst! And then the sacrifice of millions of young nobel lives for the sake of the plutocrats and their profit system.

We are planning on a house to house campaign system thru the combined efforts of Branch No. 1 JSF and its English Section, for the Socialist nominees. We decided to wage a real campaign for votes as well as for the educational effects and a special committee was selected to wage and lead this intensive campaign. We are in need of helpers, therefore Volunteers should join now.

Pioneer Lodge is holding its Eleventh Annual Dance on Saturday, Oct. 3, 1936 at the Pilsen Park Pavilion. We invite our comrades and sympathizers to reserve the date and to attend in full numbers.

I. W. A. LOCAL 61 MEETS THURSDAY

Chicago, Ill. Our regular meeting of the Illinois Workers Alliance local 61 will be held Thursday night, September 18 at 2239 S. Damen Ave. We urge every member to attend and bring their friends along.

The last couple of meetings were not so well attended. It seems that people have plenty of time to attend various kinds of amusements, but when you ask them to attend a meeting for a good cause they fail to take an interest. The I. W. A. fights to the interests of the workers, for better wages, shorter hours and better relief for the unemployed. This organization carries on various activities. It needs your moral support. Attend our meetings regularly and hear the reports of what is being done. Be sure to come Thursday evening, September 18, at 2239 S. Damen Ave.

Organization Committee.

NOTE
More English reports
and Articles on
Page 5